

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROM. DIN ARDEAL, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
REVISTĂ PEDAGOGICĂ, SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ

CUPRINSUL :

Andrei Pora : După zece ani.

Traian Șuteu : Invățătoria ardeleană și Asociația Unitară.

Prof. At. Popa : Omul în fața Naturii.

A. : Două manifestațiuni dascălești.

A. : După Alba-Iulia.

Prof. C. Rădulescu-Motru : Școala practică și democrația.

Traian Șuteu : Primul deceniu de activitate al Asociației învățătorilor români din Ardeal.

Vasile F. Călugăru : Perfecționarea învățătorilor : Cursurile de vară.

Cronică : Lege pt. modificarea art. 224 din Legea învățământului primar referitor la încadrarea membrilor corpului didactic primar din teritoriile alipite. — Dela Asociația generală a inv. din România. — Delegații corpului didactic la primul ministru. — Delegații corpului didactic la președinții Corpurilor legiuitoare. — Consfătuirea dela Asociația profesorilor secundari. — Consfătuirea dela Camera a parlamentarilor profesori. — Corpul didactic va primi noi sporuri. — Hotărârile subcomisiei budgetare. — La Ministerul Instrucțiunii... — Ravagiile alcoolizmului. — Școala Regelui Mihaiu. — Modificarea legii pensiilor. — † Ioan Ișcu.

Cărți, reviste : „Viața și ideile lui Simion Bărnușiu“. — Enciclopedia „Minerva“. — Almanachul învățătorilor pe anul 1930.

Redacția : Cluj, Casa Invățătorilor.

Administrația : Cluj, Piața Ștefan cel Mare No. 5 (Banca Invățătorilor).

C L U J

TIPOGRAFIA „PROGRESUL“ STRADA COGĂLNICEANU No. 4.

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROM. DIN ARDEAL, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
REVISTĂ PEDAGOGICĂ, SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ

După zece ani...

S'a încheiat norocos prima decadă a mișcărilor învățătorești din Transilvania. Nu mișcări cu caracter de răsvrătire, nici planuri de organizări împotriva ideii noastre de Stat, ci dimpotrivă, mișcări și organizări, de înche-gare în jurul acestei idei superioare și alătura de aceasta, mișcare de organizare profesională, cu gândul de a putea determina pe conducătorii de totdeauna ai Statului, ca să țină aținuți în permanență ochii lor asupra corpului învățătoresc al României, și să nu uite nici pentru o clipă, că învățătorii neamului sunt minerii, cari scot la suprafață, din fundul sufletelor, aurul vieții noastre de popor... Într'adevăr rostul organizațiilor noastre învățăto-rești acesta a fost. Pe lângă instituții de asistență socială, ce am înfripat, în cei zece ani, am avut întot-deauna marea grije pentru desăvârșirea culturii ce trebuie să dea societatea organizată în Stat, învăță orilor; am cerut mereu aceasta desăvârșire, am accentuat cu toate ocaziunile nevoia unei salarizări cinstite pentru acest corp de elită, care lucrează la întărirea temeliiilor noastre de popor, și alătura de aceasta am pretins o selecționare a celor ce primesc în mână conducerea și direcționarea instituției noastre fundamentale de cultură — școala. În aceasta muncă a noastră de zece ani, n'am cruțat nici o jertfă spirituală și materială. Și satisfacțiunea am primit-o. Instituțiunile înfăptuite, își urmează drumul normal. Problemele pomenite s'au primit în bună parte soluționarea dornită. Altele aduse la ordinea zilei, nădăjduim, nu vor întârzi prea mult. Și astfel misiunea noastră a fost îndreptită și justificată.

Intre mijloacele de cari ne-am folosit, într-o reali-

zarea planurilor ce ne-am făurit acum zece ani, incontestabil, a stat la locul cel mai de frunte organul nostru de publicitate, revista „*Învățătorul*“. Am în fața mea colecția celor 10 ani. Răsfoesc paginile ei nepretențioase, mă adâncesc în trecutul nostru de sbucium și frământare, judec dela o distanță acum, acele frământări, și nu pot concepe subț nîci nu fel de formă realizările noastre învățătoarești de astăzi, fără ajutorul acestei reviste.

Lumea noastră dăscălească a trăit înainte de unirea politică, separată prin bariere confesionale. Eficacitatea activității ei a suferit prin aceasta oarecare alterare. Totuși aceasta lume dăscălească a dus steagul înainte nepătat — până la biruință. După unirea cea mare, a rămas într'o oarecare buimăceală. Din învălmășala acelor vremuri, din neorientarea de o clipă, aceasta învățătorime s'a recules în grabă. Problemele le-a privit în față cu destul curaj, formulându-și idealul și cerând etatizarea învățămîntului. Iată prima problemă în care învățătorimea s'a angajat la o luptă de corp și pe care a realizat-o. Iar rolul revistei „*Învățătorul*“ în aceasta îndeplinire este — precumpănitor.

Deschiderea drumului spre o pregătire superioară era un deziderat vechiu, iar învățătorilor înmulțirea anilor pentru școlile normale era o problemă de mare actualitate. Revista „*Învățătorul*“ a îmbrășisat cu avântul tinereții și energii și una și alta, și n'a încetat lupta până când aceste probleme n'au primit o ameliorare. Zic ameliorare, căci soluția definitivă are să urmeze cu toată siguranța într'un viitor nu tocmai îndepărtat.

Învățămîntul în România întregită, o bună bucată de vreme se făcea în temelul a patru legiuri, cari nu mai corespundeau nevoilor de viață nouă pentru poporul românesc. Și atunci s'a pus în față problema unificării învățămîntului, care să dea acestui popor acelaș ritm de viață culturală și națională. Înfăptuirea acestui ideal s'a ajuns în anul 1924. La aceasta operă și-a dat toată contribuția revista „*Învățătorul*“, care a publicat în coloanele sale pagini alese, scrise de toți frunțașii învățămîntului ardelenesc.

Iar întru realizarea așezămintelor noastre profesio-

nale și de asistență, a fost cel mai puternic mijloc și cel mai nedespărțit tovarăș de muncă și creațiune.

Dar pe lângă acest rol imediat, revista noastră, „Învățătorul“, și-a înțeles pe deplin și rostul său de publicațiune pedagogică, căci a dat la iveală cugetări adânci despre școala și pedagogia românească, a remarcat mișcarea pedagogică la noi și în streinătate, și prin peana iscusită a câtorva scriitori tineri în domeniul pedagogiei a publicat articole, de o netăgăduită valoare. Timp de zece ani apoi, a fost buletinul oficios al Asociației învățătorilor din Ardeal, ținând la curent pe membrii acestei organizațiuni asupra tuturor mișcărilor întreprinse, și publicând odată în fiecare an toate dările de seamă ale acestor organizațiuni, asupra gestiunilor, bilanțurilor și altor comunicări.

Anul 1929 a fost anul jubilar al Asociațiunii noastre ardelen. Și la congresul ținut în August la Alba Iulia, am încununat cei zece ani de activitate independentă, cu actul de o însemnătate istorică: unirea tuturor organizațiilor din România, într'o puternică Asociație. Am socotit că cele mai multe și mai grele din problemele noastre regionale și-au primit în Cursul vremii soluționarea. Și am socotit că este sosită vremea, să intrăm în ritmul unei vieți învățărești cu caracter general. Toate condițiunile ne-au fost date. Și nu am mai putut dezerta dela o datorie națională. Unirea s'a făcut cu consimțământul unanim. Astăzi este desăvârșită. Statutele *unice* sunt votate. În cadrul lor noi ne-am păstrat toată independența bunurilor materiale cari ne-am creat până acum și a celor pe cari le vom mai crea în viitor. Frații noștri ne-au dat dovadă de toată înțelegerea. Revendicările învățărești fie de ordin material fie moral, s'au pus de azi înainte în mâinile unui comitet central, alcătuit din reprezentanții și exponenții învățătorimii din toate provinciile. Caracterul regional sau provincial al acestor revendicări a dispărut aproape cu desăvârșire. Astăzi aceste revendicări sunt de ordin general; ele nu mai privesc numai pe învățătorul din Ardeal, Bucovina, ori Basarabia, ci privesc pe învățătorul din România întregită. Astfel stând lucrurile nici organul nostru

de publicitate, nu mai poate avea rolul pe care l'a avut până de prezent. Ne imaginăm de astăzi încolo un organ de luptă al învățătorilor din România întregită, care trebuie să anară în capitala țării, acolo unde pu sează viața României mari. Acest organ învățătoresc va îmbrățișa cu aceeaș căldură toate problemele școalei românești, coordonând diferitele interese școlare de regiune într'unul singur, numit: marele interes al culturii naționale.

Revista noastră „Invățătorul“ prin urmare, va continua să apară și pe mai departe, indiferent sub ce mume, încădrându-se în marea mișcare învățătorescă, la București, ducând cu sine acolo aceeași oameni, aceleași năzuinți, aceleași idealuri, de cari a fost călăuzită vreme de zece ani, și nu va înțelege să se pună în serviciul nimănuia, decât exclusiv în serviciul școalei și al corpului învățătoresc. Iar la Cluj, vom păstra și pe mai departă și vom continua să publicăm „Invățătorul“, într'o formă mai redusă, cu un caracter mai mult administrativ, un fel de Buletin al situațiilor noastre, cuprinzând comunicate și dări de seamă destinate publicității. Iată programul nostru de viitor. Dacă va fi bun sau rău, se va confirma. Nimic nu ne oprește însă că întrucât se va simți necesitatea, să restabilim cândva vechea gardă de luptă și să continuăm atunci publicațiunea noastră în spiritul și concepția de până astăzi.

În aceste gânduri adresăm cuvântul nostru de rugămintă către toți colegii ardeleni, doriți de a-și așterne pe hârtie frământările sufletului lor în legătura cu situația morală și materială corporativă, precum și în legătura cu viața școlară, să trimită lucrările lor la redacția revistei învățătorimii române, ce va apare în curând la București, și pe care suntem datori să o sprijinim, ridicându-o la treapta de tribună a unui corp numeros și cu o misiune din cele mai înălțătoare în structura nouă de viața a poporului și Statului român.

Andrei Pora.

Învățătorimea ardeleană și Asociația Unitară.

Învățătorimea ardeleană întrunită în congresul său anual din 29 și 30 August 1929 la Alba-Iulia a adus hotărârea de unire cu toate organizațiile învățătoresți din România.

Adunarea din 6 și 7 Dec. a. c. a fost chemată de a întări în forme cu articoli de legi, această unire pentruca să fie statornică și plină de roade pentru cei ce au înfăptuit-o. — Acum însă după ce totul s'a isprăvit în pace și bunăînțelegere credem necesar ca să înprăștiem furnul unei legende ce începuse să planeze asupra noastră. Și anume să credea în o vreme că: *noi dascalii ardeleni am fi fost cauza că învățătorimea României mari nu se poate organiza pe țară.*

Această invinuire pe cât este de îndrăzneată pe atât este și de nedreaptă. Noi dascalii ardeleni un am fost nici odată împotriva unei astfel de organizații. Noi am dorit-o și am căutat totdeauna să o ajutăm spre înfăptuire. Ca dovadă ne servesc următoarele:

1. *Articolul 2 din Statutele votate în congresul dela Sibiu din 24 Febr. 1919 precizează scopul pentru care ne-am organizat și cu:*

— „conlucrarea întru înființarea unei Asociații a învățătorilor români din întreagă România mare”.

2. La primul congres din 15 April 1920, ținut la București la care au luat parte și delegați ardeleni în vorbirea salut ziceam așa:

— „Congresul acesta e chemat să desăvârșască opera de organizare învățătorescă din România mare. Căci una trebuie să fim în toate lucrările noastre, cari au de scop promovarea intereselor profesionale fie de ordin social, intelectual ori material. În vârtutea acestui principiu dorim ca modificările Statutelor să se facă în așa mod ca organizația centrală se cuprindă în sinul ei și cele 25 secții județene din Dacia superioară”.¹⁾ Cu acel prilej, au luat parte reprezentanți din județele: Brașov, Făgăraș, Treiscaune, Târnava mare, Alba de jos, Cluj, Turda, Năsăud, Caraș Severin, Târnava mică, Murăș și Odorheiu.

3. În 1 Martie 1921 am publicat în rev. „Învățătorul” An II. Nr. 5. articolul: „Să ne strângem rândurile” în care la pag. 4—5 scriam așa:

— „Învățătorimea română nu mai poate să lucreze răsleț. Trebuie luate măsuri, ca toate organizațiile parțiale din diferitele provincii să se asimileze în una regnicolară puternică în care ca și un corp sănătos să pulzeze viața și dorul de muncă...”

„De dorit ar fi ca în programul viitorului congres să figureze un punct care să privească exclusiv: *organizarea învățătorilor*

¹⁾ V. „Inv.” Anul 1920 Nr. 8, pag. 5.

din România întregită. Obligate să fie toate organizațiile provinciilor unite ca să aibă mandatarî cu înputerniciri deosebite pentru a se putea bine organiza aceasta chestie“.

Congresul s'a ținut la 4 și 5 Maiu 1921. din care ne-am ales cu o simplă înțelegere care să vede din *Procesul verbal luat în 6 Maiu 1921 și semnat de cei trei președinți*: El glăsește așa:

PROCES-VERBAL

Astăzi 6 Mai 1921.

Intre subsemnații delegați ai Asociației Generale a învățătorilor din România și ai Asociațiunilor regionale din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, precum și Bucovina s'a încheiat următoarea înțelegere după cum urmează:

1. Până se vor putea modifica actualele statute depuse la parlament, ne socotim în principiu-unificați pe temeiul următoarei organizațiuni ce se va da în viitor:

a) Asociația Generală a tuturor învățătorilor din România întregită va fi organizată pe județe, pe regiuni cu un comitet central pentru conducerea unitară a Asoc.

b) Începând încă de astăzi, comitetele centrale ale Asociației din Vechiul regat și proviziile alipite vor lucra împreună. În toate chestiunile de interes general al învățătorimii și școlii române.

Drept care mai jos semnăm

Pentru Asociația generală din V. R. (ss) *V. Păunescu*.

Pentru Asociația generală din Ardeal (ss) *Traian Șuteu*

Pentru Asociația generală din Bucovina (ss) *Nic. Simionovici*.

4. În anul 1923. eu neputând participa la congresul al XIV. ținut la 14 și 15 Iulie la București, salutul obicinuit îl face colegul și vicepreședintele nostru *DI Andreiu Pora*, care între altele a spus și următoarele.

— „*Domnilor colegi! Aducem și de astă dată în sufletele noastre dorința sfântă de unire și fuziune a organizațiilor noastre pe provincii. Socotim nedemn a trăi și lucra izolați. Dacă vom avea de a lucra cu greutateți vom învinge, dacă cum a zis Cristos — „ne vom iubi unii pe alții“.*

În continuare *DI Pora* face un „*Apel viu și călduros*“ ca cât mai mulți să ia parte la congresul, care avea să se țină în zilele de 5, 6 și 7 August la Arad, care avea și solemnă misiune să ratifice unificarea decretată de noi“.

Congresul nostru s'a și ținut în zilele menționate. În loc însă de a ratifica o unificare a organizațiilor învățătoresți ne-am trezit cu un potop de telegrame expedate din diferite centre a județelor vechiului regat, cari ne avertizau să nu facem nici o unire, fiindcă Comitetul central al Asociației din vechiul regat nu reprezintă adevărata învățătorime organizată. Acest lucru îl confirmă și delegații speciali cari erau de față și amenințau cu scan-

dal întru cât reprezentantul Comitetului central al Asoc. din vechiul regat ar spune un cuvânt de salut.

În fața acestei situații neașteptate în calitate de președinte, pentru asigurarea liniștei la desfășurarea programului am remunțat la toate vorbirile de salut a oaspeților, și după deschidere imediat am trecut la lucrările congresului,

În ziua a treia s'a ținut totuși o consfătuire intimă cu reprezentanții tuturor provinciilor. Fiindcă problema era reprezentată prin două curente unul de fuziune și altul de federație a rămas să se facă plebiscit pe secțiuni.

5. — În 1924. lumea dăscălească fiind preocupată cu noua Lege a învățământului primar chestia unificării Asociațiilor a fost neglijată.

S'a reluat însă din nou în 1925. Congresul colegilor din vechiul regat pentru congresul dela Chișinău iau în program: „Organizarea temeinică a Asociației pe țara întregă”. Ear noi pentru congresul dela Timișoara luasem: „Unificarea organizațiilor învățătoresți din România”.

O coincidență nenorocită a făcut însă ca ambele congrese să concadă pe aceleași zile 6, 7, și 8 Sept. În felul acesta nici noi nu am putut trimite delegați la Chișinău, nici vechiul regat la noi. Înțeleg delegați înputerniciți. Participarea întâmplătoare și declarațiile reciproce nu puteau fi întru nimic obligatoare pentru oficialitate.

Ni s'a întâmplat altceva mai rău. Ardelenilor ni s'a făcut înputerea că prin congresul dela Timișoara am fi: „zădărniciți unirea corpului didactic primar”. Și atunci noi în congresul din 1926 ținut la Brașov în zilele de 29, 30 și 31 August în cuvântul de deschidere a trebuit și am făcut următoarea declarație:

— „Greșesc toți aceia cari în congresul nostru ținut anul trecut la Timișoara n'au văzut decât o simplă înscenare oficială, de a zădărniciți rezultatele colegilor de peste munți întru niși la Chișinău. Faptul că s'au potrivit în aceleași zile a fost o simplă coincidență, care n'a putut avea urmări dezastruoase nici pentru unii nici pentru alții. Din contră noi le socotim ca două manifestații norocoase, cari în chestii de interes general au luat aproape aceleași hotărâri, dovadă că interesele învățătorimei școlii și învățământului sunt aceleași în întregă țară. Facem deci această declarație pentru a rectifica părerea greșită ce unii oameni își făcuse despre dăscălimea ardeleană. Și ca să dovedim, că nu nutrim gânduri dușmănoase colegilor vechii României am fixat ca loc de întrunire pentru acest an chiar Brașovul, înlesniudu-le apropierea de noi. În felul acesta credem că vom putea desființa barierele, cari astăzi nu din pricina noastră există încă.”¹⁾

1) v. „Inv.” 1927 An. VIII. Nr. 1. pag. 30.

6. In acest congres problema s'a pus pe toate laturile. Din discuțiile aprinse a memorabilei ședințe s'au putut distinge în un mod foarte clar două principii bine determinate: principiu federativ și principiu fuzionist. Primul a eșit învingător putându-se vota cu multă însuflețire următoarea hotărâre:

— Congresul adoptă cu unanimitate propunerea Comitetului, central de a se proceda fără întârziere la organizarea generală a învățătorimei din România, pe baze federative, cu respectarea principiului de autonomie proprie a asociațiilor existente cu o conducere generală și unitară, prin un comitet central reprezentat proporțional al Asociațiunii federalizate în chestiuni cari privesc interesele generale ale școlii învăță-mântului și învățătorimei, și dă mandat biroului Asociației ca să prezinte această hotărâre congresului dela Cernăuțin și să redacteze definitiv Statutul¹⁾

7. Plecați la Cernăuțiu pentru zilele de 5, 6 și 7 Sept. problema să întoarce din nou pe toate laturile unde la propunerea colegului nostru V. Căpățineanu s'a primit următoarea moțiune:

„Al XVI-lea congres general al Asociației generale a învățătorilor din România veche, Basarabia și Bucovina, întregit cu reprezentanții autorizați ai Asociației învățătorilor romani din Ardeal, Crișana și Maramurăș, luând în desbateri chestiunea unui statut unitar pentru întreg corpul didactic primar după ce a ascultat pe cei mai de seamă susținători ai unei singure Asociații puternice și socotind că stadiul de organizare este de acum prielnic: hotărâște federalizarea Asociației generale a inv. din vechiul Regat Basarabia și Bucovina cu Asociația inv. din Ardeal, Crișana și Maramurăș, și procede la facerea Statutului care să garanteze federalizarea“²⁾

Statutul s'a lucrat în ședințele ținute la București în zilele de 17, 18 și 19 Oct 1925. — Rămas la sediul Societății instituitorilor, nu i să mai știe de urmă. Rogați cei în drept ca să delege noi membrii pentru Comitetul Federației, au denegat.

Urgitățile subsemnatului făcute în congresele dela Galați 1928 și Craiova 1929 pentru o bună funcționare n'au avut rezultatul dorit.

La un moment dat lucrurile au luat o nouă întorsătură. În noua situație învățătorimea ardelea a luat și ea altă atitudine. — Față de fruntașul între fruntași iratele și colegul nostru D. V. Toni, dascălimea ardeleană a schimbat rezerva de mai înainte. Astfel la 29 și 30 Aug. în mare cetate istorică, simbolul tuturor unirilor, dascălimea ardeleană prețuindu-se pe sine însuși, a votat numătoarea hotărâre:

„Învățătorimea din Ardeal, Crișana și Maramurăș întrunită în al XI-lea congres, în cetatea unificării spirituale și naționale

1) v. „Inv.“ An. 1927, Nr. 2. pag. 76.

2) v. „Inv.“ 1927. Nr. 4. pag. 134.

hotărăște unificarea Asociațiilor cu Asociația generală a învățătorilor. Indrumază Comitetul central și Conziliul general ca în timpul cel mai scurt să ia contact cu Asociația soră și să prelucere un statut unic pentru învățătorimea din întreg cuprinsul țării, pe baza principiului descentralizării și chivernisirii proprii pe județ, regiune și țară“.

În urma acestei hotărâri, delegați înputerniciți din ambele părți în luna Septemvrie 1929 au lucrat proiectul de statut unic, care a fost votat în adunarea extraordinară ținută la București în zilele de 6 și 7 Decembrie. Acesta va fi publicat în primul număr al revistei generale, pentru ca întreaga învățătorime să iee cunoștință de el.

Astăzi deci dăscălimea română este strânsă în o singură tabără și să închină la un singur altar. — Lupta ei e solidară și să de pe un singur front. În felul acesta și nizuințele spre cari ea țintește vor fi mai ușor de realizat. Dovadă a fost ultima ei manifestare, care prin congresul din 6, 7 și 8 Decembrie a pus o țară în uimire. Stând și în viitor strânsă în jurul unui singur drapel nu va fi problemă pe care ea să nu o realizeze.

Știind noi, și apreciind și alții contribuția dăscălimei ardelenene la această încheierea a rândurilor, nu putem decât să ne felicităm de miraculoasele rezultate la cari s'a ajuns. — Și în viitor ne vom socoti cei mai sinceri apărători a acestor lucruri frumoase, cari vor servi nespuse de mult *însași cauza cea mare a culturii noastre naționale*. — Pentru aceasta vom rămânea străjerii neadormiți a solidarității noastre profesionale, ajutând și conlucrând la tot ce privește școala, învățământul și învățătorii.

Să nu uităm însă în aceeași vreme că noi cei din fruntea rândurilor nu ne vom putea împlini angajamentele, dacă masa cea mare a colegilor noștri nu-și va face datoria de soldați credincioși întru îndeplinirea obligamentelor pe cari li le împune profesiunea lor. Acestea să reduc la trei, înrolarea în rândurile Asociației, achitarea taxei de membru și regularea abonamentului față de revistă. — Cu acestea fiind totdeauna la curent, să va anticipa încrederea față de fruntași, cari la rândul lor, vor avea tăria morală să pretindă dela cei de sus respectarea drepturilor și înbu-nătățirea beneficiilor. Sprijinindu-ne unii pe alții nu va fi putere lumească, care să ne împiedece în drumul nostru care conduce spre idealul cel nou al neamului din țara întregită și mărită.

Traian Șuteu.

Omul în fața Naturii.

Înfățișarea omului și felul cum se prezintă întreagă lumea ca viață și mișcare, a dat multe frământări creierilor la toate categoriile de ființe. Incepând dela câinele, care privește foarte atent la un obiect, la o mișcare căutând să vadă urmăriile mișcării, începând dela pisicuța care în jucările ei ajunge să cunoască însușiri ale obiectelor și animalelor cu cari se joacă, începând doar și dela insecte, care auzind un șgomot stau pe loc și ascultă, iar la atingerea cea mai ușoară se apără, precum și dela planta care negăsind teren și condiții de trai, caută să le realizeze, până la omul, care nu se mulțumește numai cu ceea ce vede și ce simte ci caută să știe și să înțeleagă. Cu un cuvânt, toate vietățile, de ori-ce fel doresc, au o sete de a fi în clar, dacă nu cu sine, atunci cu lumea din jur și cu ființele ce trăiesc în ea.

Câți oameni nu pot admiră îndeajuns inteligența unor plante în lupta lor pentru viață. Câți oameni nu ar dori să întindă o mână de ajutor fagului din cale, care-și întinde rădăcini și ici și colo ca să poată trăi. Cu ce drag admiră brazil și fagii din vale, cari se înalță maiestos și drept ca lumânarea până la coroana celor de sus, luptându-se după razele soarelui și cum te doare, când vezi pe unul mai mic acoperit de ceialalți știind sigur că o să piară.

Lumea animalelor a insectelor, a păsărilor, toate sunt pline de farmece, de bucurii și de dureri și nu numai în lupta pentru viață se văd aceste manifestări, ci și în dorul de a fi după un scop determinat de natură. Cât n'ar da omul să poată pătrunde și înțelege tot mai mult taina vieții, să cunoască cum se gândește orice vietate și cu tot dorul în mare parte lumea se închide pentru cei mulți, numai unora ca Fabre bună oară li-a dat să vadă mai mult în această lume atât de misterioasă, să vadă ceva din frământările vieții și a gândirii ființelor necuvântătoare din lumea animalelor, insectelor și a plantelor.

Curiozitatea omului de a cunoaște taine îl face să-și dea seama de ceea ce vede și aude. Curiozitatea îl face, ca să pătrundă tot mai mult în viața din jurul, lui ca înțelegând să scoată învățăminte și să se folosească de ele. Cu cât omul este mai dezvoltat în pricepere, inteligență și judecată, cu atât mai ușor va scoate lămuriri din ceea ce vede. Mii, zeci de mii, ba chiar sute de mii de ani i-a trebuit omului de azi, ca să treacă prin toate fazele de dezvoltare și numai mulțumită judecății lui, care se întărește pe zi ce merge, vedem astăzi o lume, care în mare parte nu seamănă cu cea înainte cu 100, 1000, 10.000 ani, deși natura ca viață și manifestarea a rămas aproape aceeași.

Înainte de a fi Istoria.

Nu cunoaștem în deajuns felul de gândire al tuturor popoarelor, cari au trăit și trăiesc azi. Fără îndoială, că fiecare popor

după priceperea lui a căutat să înțeleagă lumea sa și a celui din jur căutând și o lămurire a rostului lumii. Omul cu cât a ajuns mai sus în evoluția sa, cu atât a ajuns la o cunoaștere mai temeinică a lumii proprii. Popoarele primitive, cele dela începutul omenirii, se sileau să cunoască lumea din afară, fiindcă avea de luptat în susținerea viețiilor. În viață dau de multe piedeci, dușmani văzuți și nevăzuți, pe cari ar fi bine să-i cunoască, să le știe puterea, asigurându-se de isbândă, ori convingându-se de înfrânpere. Fiarele erau primii dușmani văzuți și temuți. Omul naturii dela ele a învățat cum să se lupte în contra lor. Fiara în apărarea sa caută și pândește cum să doboare omul — dușman al ei. La rândul său și omul a căutat mijloace s'o supună. Cu cât a avut mai mult de luptat, cu atât s'au dezvoltat și mijloacele de apărare, fie cu unelte ca o piatră, fie cu un lemn, iar mai târziu cu fier potrivit scopului de luptă.

Toate obiectele, care se găsesc din timpurile preistorice, pot arăta dezvoltarea și progresul omului în a înțelege viața din jurul său. Înțelegerea aceasta aduce cu sine o ridicare din sălbătăcie la un grad de cultură prin faptul, că omul știe să folosească un obiect pentru un scop oarecare. A înțeles el imediat, că această știință îi aduce foloase mari și toți cari îi vin în urmă vor căuta să se folosească de această știință, păstrând-o ca moștenire, căutând s'o sporească prin alte noi științe în ale vieții.

E greu de urmărit aceasta dezvoltare a celor științe de om, dar numai viața copilului ne poate da ceva asemănător, urmărindu-l ceas de ceas, zi de zi, an de an. Câte lucruri nu știe copilul în primele luni, în primul an! Si câtă deosebire între cele ce le știe un copil de un an și altul de doi ani! Cu câte greutateți se luptă, să prindă un obiect, să-l cunoască, să-l distingă și mai ales să se folosească de dânsul. La fel a fost și cu omul. Linile de acum a copilașului, au fost mii de ani pentru primii oameni, iar anii de acum vor fi fost pe vremuri zeci și sute de mii de ani. O biruință din cele mai mari a repurtat omul asupra celorlalte ființe din natură, când a descoperit focul și s'a putut folosi de el. O maimuță cunoaște focul, se încălzește lângă el, dar nici odată nu-i vine în minte ca să pună o bucată de lemn pe el, să nu se stingă, sau chiar să-l aprindă. Numai omul poate să prevadă ce are să se întâmple, nu va aștepta să se stingă focul pentru a-l face din nou. Nu e lucru neînsemnat acest fapt, este o victorie a civilizației lui, la care a ajuns prin căutarea de a ști ce se poate ști. Urme scrise din vremile prea bătrâne nu avem. La câteva peșteri din Nord se găsesc multe, ba și sgărieturi, desene, fără o legătură deosebită cu viața.

Aci nu avem cunoștințe sigure de felul cum și-au înțeles preistoricii viața și mai ales rostul vieții. Nu sunt urme că s'ar fi gândit, cum s'a făcut lumea, omul, rostul omului aici și mai ales la viața de dincolo. Doar mormintele ne spun ceva, în care alături de scheletul petrificat se găsesc și uneltele, pe care le-a-

folosit și de care poate vor fi crezând că mai au trebuință. În unele morminte, alături de scheletul un om mare, s'au găsit și schelete de copii, în care caz avem de a face cu un mormânt familiar. Se vor fi gândind la durerea de a te despărți de cei cu cari ai trăit, de oameni, animale și de unelte? Vor fi crezând într'o viață după moarte la fel cu viața trăită pe Pământ? Se bănuiește, dar nu se știe. De altcum mormintele descoperite nu sunt prea vechi, sunt dintr'un timp, când omul a dat unele licăriri de inteligență și viață sufletească. Deși nu știm prea multe de felul cum înțelegeau lumea cei cari azi numai sunt, toluși avem o îndrumare de a-i cunoaște, cunoscând pe cei cari trăiesc azi și cari sunt departe de civilizație și cultura, de cei, cari azi sunt pe dreapta cea mai de jos, într'o stare de primitivitate, de sălbătăcie. Cele ce ne vor spune acești oameni, sunt tezaurul moștenit din neam în neam de venacii dela străbuni.

Puterile naturii.

Primul semn al pătrunderii firii lucrurilor a fost formarea înconștientă a unei legături între lucruri și autorul lor. Din mâna omului au ieșit unelte, pe care le-a stăpânit după priceperea sa. El s'a considerat creatorul și atotstăpânitorul lucrurilor „create” de el. La fel a presupus, că toate lucrurile din natură trebuie să-și aibă creatorul, făuritorul lor, care le susține și le stăpânește în măsura puterilor lui. Evident, că la început nu putea să creadă că unul singur poate să le facă pe toate câte sunt, ci presupune mulți autori cu puteri mai mari decât ale omului. Primii zei la tot cazul erau autorii lucrurilor neînsuflețite și numai evoluția inteligenței a adus cu sine bănuiala, că pot să fie zei și mai mari care pot face lucrurile nevăzute. Este sigur, că la toate popoarele primenele zeități au fost reprezentarea alor două lucruri sau fenomene contrare: lumina și întunerecul. Numai desvoltarea minții a creat zeii binelui și ai răului și ai altor virtuți sufletești. Credința într'un singur Dumnezeu este manifestarea celei mai superioare inteligențe la care a ajuns numai omul istoric.

Cu cât un popor este într'o stare mai inferioară pe scara civilizației, cu atât și zeii sunt mai mulți, zei cu puteri naturale și în aceeași măsură și raportul între om și divinitate este mai strâns. Cultura a adus cu sine și ridicarea divinității la un rang din ce în ce mai mare. Până când zeii și semizeii popoarelor primitive și ai celor antice au și unele obiceiuri întinate de păcate omenești, zei, cari nu realizau perfecția omului, până atunci popoarele cele mai civilizate au desbrăcat divinitatea de ori-ce păcat, considerând-o ca o ființă lipsită de ori-ce scădere, o ființă perfectă, în bine, adevăr și fericire, la care poate se tindă omul în viața lui, dar pe care aici n'o poate ajunge niciodată. Ambiția de a deveni egal cu ființa divinității a fost pedepsită amar prin alun-garea din Edem a primilor oameni biblici. Această ambiție s'a trezit cu mult în urma apariției omului pe pământ.

Crearea divinităților de către om a fost dată de fenomenele naturale, care presupun un autor al lor cu mult mai înțelept și mai puternic decât omul. Această ființă nu putea să aibă o altă înfățișare decât omenească, înfățișare antropomorfică, vorbind și înțelegând limba tribului, atribuind-i însușiri de a face bine celor iubiți și rău, celor cari nu-i respectă puterea. Cum și omul primitiv a înțeles că imblânzit, mai corect îmbunat — de un semen al lui — poate să fie mai îndurător, poate să-i facă mai puțin rău, la fel a crezut și despre acest zeu al unui fenomen natural, că poate fi imblânzit fie prin vorbe potrivite, fie prin fapte, ca: daruri, jertfe de tot felul, lipsa de unele plăceri, din care a ieșit mai târziu postul și alte multe. Fiindcă unii fiind mai încrezători în ei înșiși, nedând multă atenție și cinste divinității, nenorăcirile celor fi venit asupra lor, relele și alte neplăceri le vor atribui răzbunării divinității, necrezând în puterea zeului, care trebuie să aibă o mare stăpânire asupra sorții lor. Câte obiceiuri nu s'au făcut pentru a-i cunoaște, a-i imblânzi, sau chiar de a întări, pornirile bune și rele ale zeilor, plănuit de ei, pentru ai ajuta fie în lupta cu fiarele, cu oamenii, cu puterile naturii, fie în căutarea unei vieții în plăceri, a unui traiu mai fără griji, ba și în actele de răzbunare în contra dușmanilor lor. *Rugat zeul pentru ceva, pe lângă anumite condiții, va ascultă rugăciunea și va face ceea ce i-se cere.* Condiția cea mai mare e: să-l cinstească, să-l recunoască de mai tare și să i-se supună. Asta se cere dela om. Dar, dat fiind omului să se abată dela *calea cea bună*, va fi greșit de multeori și va fi ieșit din voia zeilor. În conștiința acestor abateri va căuta mijlocul, prin care să evite pedeapsa și acest mijloc vor fi faptele și vorbele de îmbunare a zeului, în nădejde că va fi iertat de pedeapsă și ca un fel de promisiune, că nu va uita de puterea și mânia zeilor.

Dintre toate neamurile, Grecii ne-au lăsat cea mai frumoasă poveste a lumii zeilor, foarte populată cu tot felul de zei mari și mici, de zeițe, fiecare dintre ei având un serviciu, fiecare reprezentând o forță din natură.

Babilonienii încă a avut zei mulți, ceea ce arată că s'au născut să tâlmăcească fenomenele și legile din natură, a căror origină și puțință de deslegare eră un zeu și atribuțiile lui. Indată ce s'a ajuns să se înțeleagă un fenomen și mintea omului să-i recunoască legile, omul mândru de biruința lui, că a putut smulge secretul din mâna zeului, a căutat să dea și altora secretul și incetul cu incetul acest zeu deposedat de o putere a fost mai puțin prețuit, ba chiar și uitat. Lumea de azi cu civilizația ei este dovada cea mai clară cum dispar divinitățile și gloriile, în locul lor ridicându-se inteligența omului.

Trăznetul, cutremurele, ploaia, grindina, curcubeul, apele calde naturale, vulcanii, peșterile și câte alte toate văzute și nevăzute a umplut de teamă și respect pe omul primitiv. Azi, toate

acestea nu mai sunt secrete numai ale zeilor, ci sunt cucerite și de înțelepciunea omenească.

La toate popoarele credincioșii, fie că sunt botezați în numele unui D-zeu, fie că nu, mai cred în mulți zei mai mari sau mai mici. Un zeu este și Necuratul sau Diavolul, cu putere destul de mare, în luptă veșnică cu D-zeul binelui și a luminii. Unde mai vine mulțimea de duhuri bune și rele, demoni și strigoi, piazărea, mama pădurii, vatra casei și a minelor, duhul pesterilor și alte duhuri cu puteri destul de mari. Nici astăzi n'a dispărut din mintea omului mai puțin civilizată urma acestor puteri, ci trăiesc și mai așteaptă daruri, cinste, jertfe și umilințe de tot felul. Vrajile, farmacele sunt elemente de cult ale acestor puteri ascunse.

prof. At. Popa.

Două manifestațiuni dăscălești.

Zilele de 6, 7 și 8 Decembrie 1929 rămân memorabile în istoricul organizațiilor noastre dăscălești. În special, pentru corpul didactic primar din întreaga țară, aceste zile marchează începutul unei ere noi. După străduințe de ani de zile, de data aceasta ne-a fost dat să vedem înfăptuindu-se o dorință a cărei necesitate și importanță a fost adânc simțită de fiecare suflet dăscălesc în cursul vremii. Astfel a luat ființă Asociația generală a corpului didactic primar din România. Și concomitent cu aceasta înfăptuire de mare interes pentru învățătorime, ne a fost dat să vedem producându-se și impozanta manifestare a corpului didactic de toate categoriile întrunit în congresul din București, pentru a cere repararea unei nedreptăți și ilegalități, în care dascălii neamului sunt ținuți de ani de zile.

În cele următoare vom relata deci momentele principale, așa cum s'au succedat unele după altele, dela cele două manifestațiuni ale dăscălimei, care deși au decurs în aceleași zile, totuși ca țintă și mijloace se deosebesc între ele. O facem aceasta și pentru motivul, fiindcă nu e bine să rămână în afară de cadrele revistei noastre pomenirea unor evenimente, ce stau în atât de strânsă legătură cu nizuințele și frământările, ce ne agită de ani de zile. Sau mai bine zis nu putem retăcea evenimentele, ce s'au produs ca o urmare firească a acelor nizuinți.

Adunarea generală ordinară de constituire Asociației generale a învățătorilor din România.

Congresul Asociației Inv. din Ardeal, etc. ținut în zilele de 29 și 30 August 1929 în Alba-Iulia a hotărât și a dat mandat comitetului central, să procedeze fără întârziere la unirea acestei Asociații cu Asoc. gen. a membrilor corp. did. primar din v. Regat,

ca astfel să se întemeieze o mare și puternică Asociație unitară a tuturor învățătorilor din România. Conform acestui mandat și la convocarea președintelui Asoc. gen. a învățătorilor, în luna Septemvrie s'au și întrunit în București delegații ai comitelor centrale dela toate Asoc. învățătoresți din țară și au prelucrat un proiect de statut unitar. Urma deci, ca acest proiect de statut unitar să fie discutat și votat de delegații tuturor Asoc. inv. din țară. În acest scop s'a convocat adunarea generală dela București în zilele de 6 și 7 Decemvrie 1929.

În dimineața zilei de 6 Dec. delegații s'au întrunit în adunare generală în spațioasa sală festivă dela școala primară de stat „Golescu” din București. Au participat delegații din partea tuturor Asociațiilor regionale și aproape din fiecare secție județeană a învățătorilor.

Președintele D. Țoni printr'o cuvântare însuflețită, arătând marea însemnătate a zilei, deschide adunarea.

La ordinea zilei se află votarea statutului Asociației generale a inv. din România, alegerea comitetului central și constituirea.

După deschidere se dă citire proiectului de statut, în care timp prezidarea adunării se face de către d-l T. Șuteu, d-l D. Țoni retrăgându-se. pentru o merge și reprezintă învățătorimea în ședința, pe care la aceeași oră o ținea comitetul organizator al congresului corp. did. de toate categoriile din țară. Proiectul de statut fiind citit în întregime și articol de articol, adunarea hotărăște și aprobă, ca înainte de a se începe discuția pe articole, o comisie constătătoare din 15 membri și cu reprezentanți din toate Asociațiile, să mai revedieze odată proiectul și să facă modificările ce le crede de cuviință, pentruca astfel statutul ce se va vota se corespundă întru toate nevoilor reale a marelui Asociații, ce ia ființă.

Ședința întâia se ridică, hotărîndu-se ca a doua ședință să aibă loc în după masa zilei de 7 Dec. Lucrurile s'au aranjat în felul acesta, pentruca membri adunării să poată participa la congresul corp. did., care urmă să se țină în după masa zilei de 6 Dec. și înainte de amiază în 7 Dec.

Comisia aleasă s'a întrunit în seara zilei de 6 Dec. și a lucrat până noaptea târziu, asemenea și înainte de masă în 7 Dec. Proiectul de statut a fost articol cu articol minuțios cercetat, făcându-se mai multe modificări și îndreptări, crezute necesare.

La orele 3 p. m., 7 Dec. s'a început a doua ședință a adunării delegațiilor, durând până seara. De data aceasta s'a discutat și votat în plen fiecare articol din statut. Discuțiunile, ce s'au încins, au fost domie de marele scop ce se urmăria, fiecare din vorbitori căutând să contribuie la o cât mai bună precizare și clarificare a legământului, ce formează baza tăriei și solidarității întregului corp. didactic primar din România.

După terminarea discuțiunilor și votarea statutului Asociației generale, imediat s'a procedat, conform prevederilor statutelor la alegerea comitetului constătător din 25 membri. Asociația regio-

nală a învățătorilor din Ardeal, etc. e reprezentată prin cinci membri în acest comitet. Lista membrilor, precum și modul de constituire a comitetului îl redăm în altă parte din numărul de față al rev. „Învățătorul.“

Astfel a luat sfârșit cea dintâiu adunare generală de constituire a Asociației unitare a întregii învățătorimi din România. Bucuria e mare. Zece ani de frământări și de netezire a diferențelor ce au stat în calea unirii de până acum a organizațiilor noastre învățătoresți, cu ziua de 6 Dec. c. au încetat pentru totdeauna. De aci înainte zecile de mii de dascăli, stând cu toții strâns uniți în jurul unui singur steag, formează o forță, de care se va ține seamă. Cu toții făcând zid în jurul președintelui D. V. Ţoni, prin aceasta forță, muncind și acționând cu hotărâre, vom putea cu un clas mai de vreme, să vedem realizate idealurile pe care trebuie să le aibă în vedere școala și învățătorimea română. Aceasta spre gloria țării și a neamului, care și-a pus în școală toate nădejdiile sale de mai bine.

Marele congres al corpului didactic,

Că ce însemnează, strângerea rândurilor tuturor organizațiilor învățătoresți din țară într-o singură Asociație, prin nimic nu putea fi pilduită mai bine decât prin impresia lăsată de manifestația corpului didactic de toate categoriile, întrunit în congres la București tocmai în zilele, când Asoc. gen. inv. luă ființă sub toate formele. Acest congres ne-a arătat ce se poate ajunge prin unire, solidaritate și conducere unică.

Dascălimea de toate gradele, împinsă de nevoile și lipsurile ce le îndură de ani de zile, s'a întrunit, pentru a-și spune cuvântul în așa formă, ca să fie auzit și înțeles, de cei cari sunt în drept și au datoria să-l audă.

În ziua întâie congresul s'a desfășurat în sala Ateneului. O mare de capete, mii de dascăli veniți din toate colțurile țării, încă de pe la ora 2¹/₂ au inundat încăperile Ateneului. Fix la ora 3 p. m. congresul este deschis de către d-l Dragomir Hurmuzescu prof. univ. La acest congres au participat și și-au spus cuvântul tot ce are școala românească mai reprezentativ și mai de frunte.

D-l D. Hurmuzescu, după ce face istoricul mișcării, arată demersurile făcute la forurile în drept. Dascălii nu cer sporuri, ci intrarea în legalitate. Făcând analiza principiilor legii armonizării din 1927, evidențiază, că principiile acelei legi n'au fost aplicate, și astfel corp. did. anual a fost scurtat cu sute de milioane de Lei. Deci guvernul să fie obligat a intra în legalitate.

Intrând în sală d-l prof. N. Iorga, este îndelung ovaționat. D-sa după ce expune rostul îndeplinit de toate categoriile de dascăli întru formarea sufletului țării, arată că vina pentru situația în care am ajuns, se datorește lipsei de solidaritate și politicianismului. În consecință face apel la solidaritatea tuturor și urează să trăiască Uniunea întregului corp învățătoresc.

D-l V. D. Ţoni descrie situația precară a învățătorimii. Între altele spune: „În satele noastre, unde analfabetismul stăpânește, unde boalele rod, unde singura hrană sufletească e otrava ziarelor de partid, acolo numai învățătorul își poartă și apostolatul și osânda.“

„N'a fost idee și muncă generoasă la care să nu se înbame și să nu tragă până la istovire.“

Învățătorul, căruia statul îi cere să ia ofenziva culturală, e lăsat în mizerie și în loc de prețuirea muncii, primește desconsiderare. El nu are nici hrana copiilor, dar nici cartea, care să-l instruiască în misiunea lui.

Consecința este, că nimeni nu va mai lua drumul școlii normale. Aceasta stare este o pată pe cinstea țării și declar solemn, că cei 4000 învățători nu vor mai tolera aceasta rușine.“

D-l Emil Racovița, rectorul universității din Cluj declară, că nu vepe izbânda numai în deplina solidaritate față de revendicările din trecut. Prin tablouri comparative de retribuția funcționarilor din alte țări, arată extrema subsalarizare în care zace corpul nostru didactic.

D-l D. Ionescu, președintele Asociației prof. secundari, arată cât de infructuoase au fost demersurile făcute până acum în chestia revendicărilor noastre.

D-l Forțu face o dare de seamă amănunțită, de felul cum a fost primită delegația, care înainte de congres a prezentat doleanțele noastre factorilor hotărâtori și cere ca corp. didactic să acționeze cu energie și hotărâre, pentru a izbândi.

Prima ședință a congresului s'a terminat la ora 8 seara.

Ședința a doua se începe în 7 Dec. la ora 9¹/₂. La început prezidează d-l prof. E. Racovița, apoi d-l prof. Hurmuzescu.

Și de data aceasta iau cuvântul conducătorii celor trei Asociații. În urmă numeroși delegați din provincie arată starea în care a ajuns învățământul și situația extrem de grea în care se sbate corpul didactic. Se fac diferite propuneri, pentru reușita cauzei ce se urmărește.

Duminecă, în ziua a treia a congresului, mulțimea adunată în sala „Tinerimei Română“, ascultă explicările date de fruntași asupra impresiei produse de grandioasa manifestare și asupra atitudinii ce trebuie păstrată pentru viitor.

În urmă în atenția încordată a miilor de congresiști, d-l Dragomir Hurmuzescu citește următoarea

MOȚIUNE

În numele școlii românești amenințate în dezvoltarea ei, în numele legalității călcate de guvernele succesive, în numele demnității corpului didactic revoltat de continua desconsiderare și adânc lovit prin subsalarizare; Congresul corpului didactic, primar, secundar și universitar, întrunit în București în zilele de 6, 7 și 8 Decembrie 1929, hotărăște și cere:

1. Aplicarea integrală, în bugetul pe 1930, a legii de organizare a salariilor.

2. Recunoașterea datoriei contractate de Stat prin neaplicarea acestei legi în ani 1928 și 1929.

3. Asigurarea unui minimum de existență pentru învățătorii și profesorii începători.

4. Și invită pe colegii lor parlamentari să susție realizarea acestor drepturi revendicări în sânul adunărilor leguitoare.

Profund convinși, că legea nu poate fi călcată de nimeni și mai ales de cei chemați a garanta respectul ei, Congresul, socotește că misiunea sa nu este încheiată și se declară deschis în permanență, dând mandat depliu biroului (d-l dr. Dragomir Hurmuzescu, Gr. Fortu și D. V. Ţoni), de a prezenta această moțiune d-lui președinte al Consiliului de miniștri și d-lor președinți ai Corpurilor legiuitoare, de a urmări dobândirea rezultatelor așteptate *înainte de votarea bugetului și de a chema din nou, de va fi nevoie, membrii corpului didactic, pentru a lua hotărârile decisive* (Ovații).

Congresul se declară terminat la ora 11 jum. Sala intonează marșul războinic: „Pe-al nostru steag e scris unire“. E un entuziasm delirant. Presa e ovaționată îndelung.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A.

După Alba-Iulia.

Cu cât vremea ne îndepărtează de ultimul nostru congres jubilar, ținut în simbolica cetate Albei-Iulia, cu atât îl vedem în o aureolă tot mai frumoasă. Făcând să ne treacă pe dinaintea ochilor noștri sufelești întreaga lui desfășurare din zilele 29 și 30 August 1929, se pot marca bine câteva momente însemnate, cari e bine să le prindem și fixăm acum după acest interval de timp, care a șters din sufelele noastre amănuntele vulgare și des obicnuite, reținând însă în sufelele noastre momentele cardinale, care și-au asigurat un loc, ce nu se va umbri nici șterge încă multă vreme.

Cea mai fericită idee a fost dela început alegerea locului. Congresul al 11-lea, fiind jubilar, trebuia să iasă din cadrele obicnuite. Aceasta a determinat Comitetul central să-l convoace în Alba-Iulia, și apoi să meargă cu rapoarte generale, în care să se dovedească activitatea desfășurată de organizația învățăto-rească în primii ei 10 ani de funcționare.

Spre acest scop Comitetul cu multă grijă a pregătit o broșură comemorativă: „*Organizații învățăto-rești în Transilvania*“, — care s'a desfăcut congresiștilor, iar restul rămânând să se trimită secțiilor.

În aceasta s'au publicat rapoarte minuțioase asupra tuturor problemelor administrative, în legătură cu înființarea și dezvoltarea

instituțiilor învățătoresți, care au pornit din buna funcționare a Asociației. Nu voim să insistăm asupra importanței și valorii acestei broșuri, fiindcă acest lucru l'a făcut cu adâncă pricepere presa noastră periodică și de zi.

Vom relata deci pe scurt felul în care s'a desfășurat această manifestare impozantă și jubilară a organizației noastre învățătoresți de dincoace de Carpați.

În presara celei dintâi zile a congresului a avut loc întrunirea Consiliului general al Asociației. În acest consiliu au fost discutate și puse la punct toate chestiunile, ce conform ordinei de zi urmau să formeze obiectul debaterilor și hotărârilor, de care avea să se ocupe congresul. S'a insistat îndeosebi asupra formei, în care erau să se prezinte aceste debateri și discuții, pentru ca nimbul zilelor, ce le trăiam atunci, întru nimic să nu fie știrbit, ca să fie cât se poate mai apropiat de însemnătatea sărbătorii unui deceniu de muncă și realizări prestate de Asociația Învățătorilor din Ardeal, Crișana și Maramureș.

În dimineața zilei de 29 August c. congresiștii au participat la „Te-Deumul” oficiat cu o deosebită solemnitate în Catedrala încoronării de către I. P. S. Dr. Ioan Stroia episcop militar, fost învățător și revizor școlar, prin urmare o personalitate atât de aproape și cunoscătoare a sufletului dascălesc și nevoilor noastre școlare.

După Te-Deum congresiștii în număr de circa treisute s'au adunat în istorica sală a Unirii, unde s'a făcut deschiderea solemnă a congresului jubilar. Cum eră și natural, la aceasta manifestație dascălescă încă din timp potrivit a fost invitat șeful suprem al învățământului nostru, D-l ministru al Instrucțiunii, Niculae Costăchescu și alte personalități marcante din viața noastră școlară și culturală, cari ne-au și onorat cu prezenta D-lor lor. Tot ce Alba-Iulia întrunește ca exponenți în viața noastră socială, culturală și națională, ne-a făcut cinstea de a participa la ședința solemnă de deschidere.

Dintre oaspeții sosiți pe lângă d-l N. Costăchescu min. Instr. și I. P. S. Dr. Ioan Stroia episcop militar, mai amintim pe d-nii: Rădulescu-Motru, prof. univ.; Vladimir Ghidionescu, prof. univ.; Dr. I. Sava, primarul orașului; I. Ivanoviciu, colonel ca reprezentat al armatei, I. Petrescu și Stan, inspectori școlari, V. Toni, preș. Asoc. gen. învă., Apostol Culea, N. Simionoviciu și I. Vărzaru reprezentanții Bucovinei, Mugur dir. F. Reg. Mihaiu I., I. Iacobescu reprez. Basarabiei, I. Dumitrașcu inspect. școlar și un număr de colegi fruntași din țara mamă.

D-l Traian Șuteu președintele Asoc. deschide congresul într'o atmosferă înălțătoare. În cuvântarea sa de deschidere arată rostul jubilar al congresului. Insistă asupra activității desfășurate de Asoc. în cursul celor zeci ani de existență și în încheiere formulează programul de muncă pentru viitor. Pe fețele tuturor se putea ceti mulțumirea și impresia sărbătorească cauzată de o astfel de zi.

Salutând oaspeții prezenți, în frunte cu d-l Ministru al Instr., declară a unsprezecea adunare gen. ordinară a Asoc. de deschisă.

D-l Ministru Costăchescu, luând cuvântul, exprimă mulțumirea pentru invitarea ce i s'a făcut de a participa la congres. Salută pe congresiști și le urează succes întru îndeplinirea dezideratelor. Arată programul de muncă, ce are intenția să-l îndeplinească cu privire la reorganizarea învățământului și școalelor de toate categoriile.

I. P. S. Dr. Ioan Stroia salută pe congresiști în numele bisericii. Arată, care trebuie să fie scopul școlii. Școala este chemată a crește elemente bune pentru familie, stat și biserică.

D-l colonel Ivanoviciu salută pe congresiști în numele armatei. D-l primar Dr. Sava în numele primăriei Alba-Iulia arată munca culturală și socială săvârșită de învățători în viața neamului nostru.

Mai vorbesc: D-l ~~Vladimir Ghidionescu~~, care atrage atențiunea congresului asupra cunoașterii mișcărilor moderne pe terenul educației, D-l I. Sandu, profesor vorbește în numele „Astrei“, D-l Cucui în numele Asoc. prof. secundari, D-l Dumitrașcu salută congresul în numele presei didactice.

D-l V. D. Ţoni, preș. Asoc. corp. did. primar din România, aduce salutul acestei Asociații. „Aceasta Asociație — spune D-sa — e gata să se unească cu Asociația ardeleană. Uniți vom porni la luptă nouă pentru noui înfăptuiri. Ne vom apăra drepturile. Vom cere școala cea nouă, pentru nevoile poporului nostru.“

După aceste cuvinte ale D-lui V. Ţoni, din partea Asociației învățătorilor din Ardeal, se ridică D-l C. Iencica și rostește următoarele cuvinte: „Când în aceasta sală a sunat hotărîrea mare, întreaga suflare românească a treserit de bucurie. Învățătorimea română nu peste mult s'a adunat în Sibiu, pentru a-și spune cuvântul. Și și l-a spus, punând bazele Asociației învățătorilor români din Ardeal, Crișana și Maramureș. La baza organizației noastre au stat statutele Asoc. inv. din Vechiul Regat. Timp de zece ani, inv. ardeleană făcând experiență de conducere, astăzi simte datorința de a îmbrățișa dorința fratilor de pretutindenea în vederea înființării unei mari Asociațiuni învățătoresți pe țară. Și aceasta dorință trebuie să devină o realitate încă din acest loc și din acest moment. De aceea îmi iau voe a propune congresului următoarea „Moțiune“:

„Învățătorimea din Ardeal, Crișana și Maramureș, întrunită în al XI-lea congres, în cetatea unificării spirituale și naționale, hotărăște unificarea Asociației lor cu Asociația generală a învățătorilor. Indrumază Comitetul central și Consiliul General, ca în timpul cel mai scurt să ia contact cu Asoc. soră și să prelucreze un statut unic pentru învățătorimea din întreg cuprinsul țării, pe baza principiului descentralizării și chivernisirii proprii pe județ, iregune și țară.“

Aceasta moțiune a provocat o profundă impresie în întreaga

sală și în mod spontan, congresiștii ridicându-se în picioare au intonat „Pe al nostru steag“.

Ținând seamă de importanța hotărîrii și solemnitatea momentului, după terminarea cântării, președintele ridică ședința.

Terminată fiind ședința de deschidere, congresiștii în frunte cu D-l Ministru Costăchescu și oaspeții prezenți vizitează celula unde au stat închiși marii martiri ai neamului, Horea, Cloșca și Crișan, înainte de a fi judecați la moarte.

La ora 1 p. m. a avut loc masa comună organizată de com. central al Secției jud. înv. Alba, în sala Dacia. S'au ținut mai multe toasturi. D-l Ministru Costăchescu a toastat pentru M. S. Regele Mihail I. D-l T. Șuteu pentru șeful suprem al Instr. publice. D-l V. D. Toni pentru învățătorii ardeleni. S'a mai toastat pentru armată, reprezentantul bisericii și oaspeți. În urmă la încheierea mesei a ridicat din nou cuvântul D-l ministru al Instrucțiunii, care prin cuvinte ce au răscolit adânci sentimente și au provocat lacrimi de emoție, închină pentru modestul muncitor și mucenic al neamului, care e dascălul român.

Ședința II. a Asociației s'a deschis la ora 4 p. m. în sala teatrului Caragiale. Se aleg comisiunile pentru verificarea diferitelor rapoarte de la ordinea zilei. Se numesc secretarii congresului și doi membri însărcinați cu verificarea procesului verbal al adunării generale. Aceste formalități odată fiind îndeplinite, d-l președinte T. Șuteu comunică, că conform ordinei de zi urmează conferința d-lui prof. univ. Rădulescu Motru despre „Școala practică și Democrația.“

D-l prof. Rădulescu Motru, desvoltându-și savanta conferință, scoate în evidență câteva adevăruri, de cari învățătorii și în special autoritatea școlară trebuie să țină seamă. „Există două feluri de școli: școala stăpânului și școala slugii. D-l Ministru al Instrucțiunii, în cuvântarea ținută la ședința solemnă, nu s'a ferit să desvăluie realitatea existentă. N'avem o statistică a învățământului. Școlile profesionale sunt departe de menirea lor. Școlile secundare au devenit un fel de uzine, în care se fabrică proletarii intelectuali, iar școlile normale dau prea mulți învățători și cu o pregătire extrem de redusă.“

Astfel stând lucrurile, d-l R. Motru înfățișează primejdia, ce ne amenință, spunând: „Suntem amenințați de cucerirea alor două popoare; rușii și germanii, cari pun tot mai multă stăpânire pe forțele naturii prin școala practică. Noi am ignorat aceasta școală democratică și fii de țaran asaltează școlile teoretice, care crează funcționari neisprăviți.“

„În altă ordine de idei o astfel de educație și concepție ne duce și ne oferă spectacolul rușinos cum oamenii își dispută rolul de dictator și se îndreaptă spre protecția stăpânilor. Aceasta lipsă de încredere a oamenilor în forțele lor proprii este un efect al așa zisei culturi generale.“

D-l prof. Rădulescu Motru, terminând conferința, este înde-

lung și puternic aplaudat de asistență. Președintele Traian Șuteiu în numele congresiștilor mulțumește d-lui Motru pentru instructivă și savanta conferință.

D-l prof. univ. Vladimir Ghidionescu face o amănunțită și instructivă dare de seamă asupra lucrărilor și chestiunilor dezbătute în congresul internațional de educație, ținut în vara anului 1929 în Danemarca. D-sa arătând rostul acestui congres, totodată amintește și de datoria, ce trebuie să o aibă în viitor organizațiile învățătoresci din România în legătură cu astfel de întruniri școlare internaționale.

În acest timp din partea d-lui ministru al agriculturii Ion Mihalache a sosit o telegrama, prin care felicitând învățătorimea pentru unirea săvârșită, aduce la cunoștință, că a dispus să se acorde Asoc. gen. a învăț. din România un lot, pentru clădirea unui sanatoriu învățătoresc la Techirghiol. Vestea e primită cu puternice aplauze de către congresiști. După aceasta ședința II-a Asociației se ridică.

Seara a avut loc în sala teatrului Caragiale un frumos concert dat de corul învățătorilor din secția jud. Alba.

În ziua de 30 August 1929 ora 8 a. m. se deschide a III-a ședință a Asoc. Președintele invită comisiunile însărcinate cu verificarea rapoartelor: comitetului central, casseriei și Revistei Învățătorul să-și facă aprecierile. Se fac discuții amănunțite la fiecare chestiune în parte. Se dau soluții și se iau hotărâri, ce se trec în procesul-verbal. Se votează bugetul de venite și cheltuelile Asociației pentru anul următor 1930. Se împart ajutoare în vederea cumpărării de cărți secțiilor Brașov, Someș și Alba (pentru fiecare în parte câte 200.000 Lei).

Conferința: „*Învățătorii și Universitatea*” ținută de d-l prof. univ. Gh. Dima este ascultată cu un deosebit interes. Conferențiarul începe prin a arată cum s'a dezvoltat școala normală la noi în țară. Organizarea și anii de studiu din școala normală azi nu mai corespund necesităților. Arată cum e dezvoltată în prezent școala normală în alte țări din Apus. În Germania, pentru o puteă ajunge învățător, candidații trebuie să urmeze câțiva ani la Universitate.

Propunerile concrete ar fi: Pregătirea să fie de 12 ani. Și anume: 4 clase primare, 3 liceu, sau școală profesională. După depunerea unui examen de primire, candidații să treacă în școala normală, unde vor urmă cursurile cinci ani cu o programă bogată. Diploma de învățător să fie echivalentă cu bacalaureatul.

Pentru complectarea studiilor să se înființeze școli normale superioare, cu un curs de cel puțin doi ani de studiu. Absolvenții vor face licență și vor putea fi profesori, revizori, inspectori, etc.

Ultima conferință a ținut-o d-l D. Toni despre „*Școala din Agno.*” Conferențiarul arată cu amănunte interesante culese la fața locului, felul de viața și procedura, ce se urmează într'o școală,

unde individualitatea și puterea de creație a copilului este pe deplin respectată și încurajată.

În discuțiile și propunerile, ce au mai urmat se precizează și ultimele desiderate exprimate de congres, după care d-l președinte Traian Șuteu, mulțumind pentru munca și interesul dovedit față de lucrările congresului și în special mulțumind secției Alba, pentru sprijinul dat la organizarea și buna reușită a adunării, declară a XI. adunare gen. ordinară a Asociației de închisă.

A XI. adunare gen. a Asoc. Înv. din Ardeal, Crișana și Maramureș, ținută în zilele de 23 și 30 August 1929 în Alba-Iulia, prin felul cum a decurs și hotărârile luate, a fost o importantă manifestare a sufletului dăscălesc din Ardeal și demnă de trecutul de un deceniu al Asociației.

De încheiere publicăm aci dezideratele votate și cari în urmă au fost înaintate Onor. Minister al Instrucțiunii, pentru apreciere și soluționare.

1. Pentru ca învățătorii să poată răspunde cât mai bine misiunii lor, să aibă la baza pregătirii școala normală cu cel puțin 8 ani de studii.

2. Cursul complementar al școlii primare să fie reorganizat și refăcut astfel pentru ca el să dea rezultate reale.

3. În ce privește recrutarea personalului din administrația și controlul învățământului să se statornicească prin lege și reglementeze normele de selecționare care să aibă la bază concursul și pregătirea superioară.

4. Onor. Minister să binevoiască a ordona încasarea cotizațiilor de membri către Asociațiune și către Fundațiunea Gheorghe Lazăr prin statele de plată.

5. Absolvenții de școli normale cu examenul de capacitate să fie numiți în învățământ, îndată după absolvire ca învățători cu titlu provizoriu, și astfel după trei ani de funcțiune ei să se poată prezenta la examenul de definitivat, îndelăturându-se măsura de până acuma după care se cerea acestora trei ani cu titlu provizoriu, numai după satisfacerea legii recrutării.

6. Învățătorii cari conduc căminurile învățătoresți, precum și căminurile de ucenici, să li se clarifice situațiunea. Ei să fie considerați în aceste posturi ca detașați, sau întrucât Onor. Minister va găsi de cuviință, aceste posturi să fie etatizate, iar plata lor să fie trecută, începând cu anul 1930, în bugetul Ministerului Instrucțiunii.

7. Gradația de merit militar să se acorde și acelor învățători din provinciile unite, cari au fost înrolați ca voluntari în armata română pe timpul războiului pentru întregirea neamului.

8. Anii de războiu să fie socotiți dublu la penziune pentru toți învățătorii din provinciile unite, cari au luat parte în războiu.

Școala practica și democrația.

(Conferință ținută la Alba Iulia în ziua de 29 August 1929. cu ocazia congresului Asociației Învățătorilor din Ardeal).

Evenimentele istorice au țesut în jurul numelui de Alba-Iulia o tradiție, pe care fiecare bun român are datorție s'o urmeze, fiindcă ea este o tradiție de onoare națională. În Alba-Iulia este de tradiție, că gândurile și faptele personale să se plece înaintea intereselor mari ale neamului românesc. Mai adineaori, membrii congresului au făcut un mare act de solidaritate, proclamând unirea Asociației învățătorimei ardeleni cu aceea din vechiul Regat. În cetatea care simbolizează unirea tuturor Românilor, actele de patriotism sunt dar în curs. Să facem un pas mai departe. În discutarea problemelor școlare să ne ridicăm la seninătatea și simțul de prevedere pe care îl au oamenii de carte, când sunt și patrioți; să privim în față viitorul neamului nostru sub raportul școlii de care el are nevoie! Fac apel pentru aceasta, nu atât la cunoștințele D-voastră pedagogice, cât, mai presus de toate la judecata D-voastră de buni cetățeni ai Statului român. Voiesc să vă supun concluziile, la care eu am ajuns în urma unor îndelungate reflecții asupra învățământului public dela noi din țară, nu pentru a culege aplauze, ci pentru a recruta dintre D-voastră apostoli, cari să răspândească în mijlocul poporului o credință nouă, din care vor izvorî pentru el mai târziu foloase materiale și morale. Voiesc să vă dau și D-voastră convingerea, că învățământul spre care trebuie să se îndrepte fiii poporului nostru astăzi, pentru o mai bună asigurare a viitorului lor, este învățământul practic.

Poporul român se găsește astăzi într'o criză financiară și într'o criză școlară. Dar pe când, pentru a ieși din criza financiară, conducătorii lui fac eforturi uriașe, pentru a ieși din criza școlară ei fac foarte puțin. Căci este a face foarte puțin, când organizația școlii noastre, în loc să fie supusă unei operații radicale, pentru a fi apoi adaptată cerințelor vremii, este lăsată să fie călăuzită tot de aspirațiile generației dela 1848, și numai în mod intermitent, la câte o schimbare de guvern, este întinerită prin leacuri artificiale și de ocazie. Școala românească de astăzi este muzeul venerabil al renașterii noastre naționale din secolul trecut, este o haină brodată cu amintiri frumoase, dar cu totul nepotrivită atmosferei vremii actuale. Generațiile tinere, încă de mulți ani nu mai găsesc în ea o armătură pentru lupta vieții. Ele găsesc în ea, din potrivă, un organism amorf bun pentru a alimenta patriotismul funcționarilor publici.

Nu este oare momentul să înceteze această stare de lucruri?

Punând această întrebare membrilor unui congres de învățători, înainte de a aștepta răspunsul lor, îmi permit să le înlesnesc deliberarea cu următoarele observațiuni.

A fost o vreme, când muncitorul de orice categorie, intelectual sau manual, trebuia să muncească orbește după porunca dată de sus. Această vreme a trecut. În Statele moderne, mai peste tot în Europa, muncitorii de orice categorie, prin reprezentanții lor în parlament, au dreptul să participe la organizarea muncii. În afară de parlament apoi, fiecare are dreptul să-și exprime o convingere. Participarea muncitorilor la organizarea muncii ar fi de altminteri și fără extensiunea drepturilor politice față de Stat. Experiența bine condusă învață ea singură, că munca este mai rodnică dacă este însoțită de conștiința muncitorului. În țările culte, patronii industriali, fără să fie constrânși, au apelat ei înșiși la sfatul muncitorilor, pentru a ajunge la perfecționarea întreprinderilor. Multe progrese din industria de astăzi sunt dobândite prin contribuția experienței muncitorilor. De ce nu l-ar face acest lucru și marele paion, care se numește Statul, în materie de învățământ? De ce, dacă muncitorul de fabrică are un rol în conducerea industriei, să nu aibă un rol și învățătorul în conducerea educației naționale, care începe cu munca lui chiar?

Adresez această observație acelor domni învățători, cari se simt fără curaj, când este vorba să se pronunțe într'o discuție ca aceea asupra marelui probleme: care este îndrumarea, ce trebuie dată școlii românești.

A trecut, din fericire, epoca învățătorului, instrument orb în mâna celui care plătește salariul. A venit epoca învățătorului, cu dreptul de a participa la conducerea școlii. Cu cât problema este mai mare, cu atât este mai mare și datoria învățătorului să intre în cercetarea ei și să o discute. Este o datorie patriotică ce vă stă înainte, domnilor învățători! Fiți la înălțimea ei!

Orice discuție se pierde în vorbărie deșartă, dacă termenii asupra cărora se discută nu-și păstrează identitatea înțelesului lor. Lucrurile care se discută trebuie să fie identice, ca înțeles în capetele celor cari discută. Acesta este primul postulat al găsirii adevărului. Deși s'ar părea paradoxal, din experiență noi știm totuși, că acest postulat nu se respectă totdeauna de aceia cari discută în materie de învățământ. Oamenii de școală, când discută despre școală, păcătuiesc adeseori contra logicii. Dar păcatul lor este explicabil. Nu este termen mai greu de definit ca acela de școală. În termenul acesta fiecare cred: că pune înțelesul pe care îl pune toată lumea, și de aceea se miră când constată, că discuția se rătăcește. În realitate, termenul de școală nu este identic pentru toată lumea, fiindcă nici școala nu păstrează o identitate de natură. Instituția școlii a evoluat în decursul secolilor, transformându-și radical rostul, așa că nu poate fi vorba la ea de un înțeles unic. Fiecare epocă de cultură impune școlii un înțeles diferit. Fiindcă ce se cere dela instituția școlii, în cele din urmă? Se cere că ea să pregătească pe om pentru lupta vieții. Învățăm ca să fim mai bine pregătiți pentru viață. Dar viața, în care intră omul, este deosebită după timp, fiindcă fiecare timp pune omului la îndemână

alte mijloace de luptă. Când izbânda în lupta vieții este câștigată prin aservirea muncii semenilor săi, și când a fi pregătit înseamnă a fi format cu un suflet, care să producă muncind, atunci școala are un alt înțeles. În primul caz, școala este școala stăpânilor, adică a celor cari n'au obligația să muncească, ci numai să comande. În școala, din acest prim caz, vin numai nobili. Pentru muncitori nu este școală. Munca este abandonată tradiției oarbe. Tânărul, care se pregătește în școala stăpânilor, dobândește o poleială frumoasă la vorbă și fapt: i se ascute dialectica minții, pentru a nu fi învins în duelurile de retorică, în care poate să se găsească adeseori cu tovarășii săi de noblețe pe piața publică, unde se decide de soarta cetății; i se dă exemple frumoase de urmat, pentru ca și el la rândul său în viața publică să inspire admirația sau frica, după ocazie; i se armonizează simțirea și gândirea în vederea contemplării unei lumi ordonate pe veci: ordonate de zei dela înălțimea Cerului și de stăpâni dela înălțimea tronurilor.

Aceasta este școala timpurilor vechi care culminează în idealul umanitarist. Pregătirea ei disprețuiește specializarea muncii. Omul, născut să fie stăpân, cere dela școală numai o cultură generală, umanistă, adică cunoștințe aproximative; important pentru el este prestigiul, aparența de a fi universal, bun pentru orișice, afară de muncă, de care va avea să se ocupe sclavul. Absolventul unei asemenea școli se crede predestinat elitei sociale, și nu știe decât să comande. De altfel această școală, deși menită să dea gregătirea de stăpân, nu este obligatorie pentru acei cari din naștere vin ca stăpâni pe lume. Ea este mai mult un lux pentru acești stăpâni din naștere. Acei cari o cercetau din timpurile vechi, și cari îi cântă și astăzi imnuri de slavă, sunt doritorii de a ajunge în rândul stăpânilor, deși ei sunt plecați de jos.

Cu totul diferit este înțelesul școlii în al doilea caz. Când izbânda în viață nu o dă privilegiul nașterii, ci dibăcia cu care omul leagă forțele naturii de scopurile sale practice, atunci și școala este ținută să dea o altă pregătire tinerimei. Acum, în cazul de al doilea, școala este o instituție de continuă inovațiune, fiindcă munca pentru a cuceri forțele naturii are nevoie de originalitate. Departe de a fi un lux, școala devine o necesitate pentru toți. Școala veche este școala cătorva, școala nouă este școala poporului întreg. Este destul ca privilegiul nașterii să nu mai dea dreptul cuiva de a trăi din munca altuia, pentru ca școala cea nouă să devină obligatorie pentru toți.

Lumea noastră contemporană, fără să fi lichidat cu desăvârșire privilegiile de naștere, se îndreaptă în mod hotărât spre școala cea nouă. Regimul democrației recunoaște munca la baza structurii societății. A fi pregătit pentru un rol social, este pentru democrație a fi pregătit la o muncă specială.

Iată dar două tipuri de școală, cu două înțelesuri diferite, după cum este structura societății în care ea funcționează. Pentru societatea, împărțită în stăpâni și sclavi, avem școala, care pre-

gătește prestigiul de stăpân: cultură generală, având ca ideal umanismul. Omul, pregătit de această școală, nu ține seamă de conțințentele muncii diferențiate, ci ca un rege al naturii el pășește mândru cu eul său în rolul de conducător al societății. În această școală se prețuește, în primul rând, poezia sufletului, armonia vorbei și a gestului. Cu totul altfel în societatea popoarelor democratice. Școala acestor popoare pregătește tinerimea după alte norme. Ea cultivă din dispozițiile, cu care vine pe lume această tinerime, în primul rând, dispozițiile spre muncă, adică aceea ce constituie în om personalitatea lui practică, și numai în al doilea rând, și atunci pentru corectare, dispozițiile eului subiectiv, adică aceea ce constituie în om individualitatea lui egocentrică. Școala democrației învață pe om să fie modest și să se mulțumească cu rolul de îmblânzitor al forțelor naturii. Ea nu are cultul așa zișilor oameni mari. Ea nu crede că istoria oamenirii se învârtește în jurul eului omenesc. Pentru că la baza progresului istoric stau treptatele curcieri ale științei și ale tehnicii și nici de cum spasmele emotive, sau creațiile de imaginație ale câtorva oameni excepționali. Originalitatea care se prețuește în școala democrației este originalitatea care apropie pe om de natură și mai ales originalitatea care ajută pe om să intervină cu folos în mersul naturii. A fi democrat, în înțelesul școlii așa dar, este a fi dispus să primești pentru școală rolul de instituție pusă în serviciul muncii productive. Tot ce aparține la pregătirea unei munci productive intră în programul unei școli democratice. Aparține la această pregătire, înainte de toate, înzestrarea omului cu cunoștințele și deprinderile necesare unei profesiuni, bine înțeles: dar aceasta nu este de ajuns. Școala democrației nu este școala muncitorului abstract, ci este școala muncitorului real. Înzestrarea sufletească trebuie să se facă în vederea unei munci cerută de nevoile societății. Școala democrației nu pregătește profesioniști la întâmplare. Cum energia naturii nu capătă o valoare pentru trebuințele practice, decât în raport cu momentul de timp și de loc, în care ea se produce, tot așa și o profesiune de muncitor. Nu există forța mecanică, sau chimică, sau termică, etc., la întâmplare, cu aceeași valoare practică în orișice loc din univers, ci există forța mecanică, chimică, termică, etc., a unui obiect din anume timp și loc. Tot așa și profesiunea. Nu există profesiune folositoare, în abstracto, ci profesiune folositoare pentru un anumit timp și loc. Școala democrației nu pregătește dar pentru munca profesională, în abstracto; ci pentru munca pe care o cer nevoile unei anumite societăți.

Ajunși aci, problema noastră începe să se clarifice. Avem acum criteriul, după care putem judeca ce îndrumare are să dea un popor școlii sale. Popoarele atrase spre idealul democrației nu pot să aleagă decât îndrumarea spre învățământul practic, fiindcă idealul democrației exclude orișice tendință de aservire a muncii unui om sub dominația altui om. Structura societății democratice iese din diferențierea muncii, iar nu din suprapunerea

claselor stăpânitoare asupra claselor stăpânite.

Dar problema noastră nu este clarificată decât teoreticește, adică în ipoteză; anume și în ipoteza că între democrație și stăpânire nu poate fi un acord. În fapt însă idealul democrației se conciliază cu multe condiții sociale, care la prima vedere ar părea să-l contrazică. Mai întâi, avem cazul popoarelor, care au numai de format o constituție democratică, în fapt ele urmând obiceiurile vechi începute sub regimuri despotice. Popoarele, cu multă ușurință la imitație, sunt mai toate în acest caz. Pentru aceste popoare democrația este o firmă de paradă, care se contrazice la fiecă ocazie. Apoi în afară de acest caz, mai este încă unul de o covârșitoare importanță: cazul popoarelor care, pentru a-și asigura existența, au nevoie de a-și afirma superioritatea lor față de restul lumii. Popoarele din acest caz sunt tocmai cele civilizate și cu organizația democratică. Superioritatea, de care aceste popoare au nevoie, este aproape echivalentă cu dominația. Adică democrate la ele acasă, unele popoare sunt constrânse să-și ia rolul de stăpân față de alte popoare pentru ca să poată trăi. Cazul acesta vă este așa de bine cunoscut, din istoria omenirii, încât sunt sigur că fiecare, auzindu-mă vorbind despre el, și l-a și ilustrat cu exemple. Iată poporul englez bunăoară. Nu este popor mai democrat, la el acasă, decât acel englez. Respectul pentru persoana omului, și mai ales pentru munca omului, este atât de intrat în obiceiurile poporului englez, încât de o structură socială, bazată pe prestigiul stăpânilor, nu poate fi la el vorba. Dar poporul englez nu poate trăi fără export de mărfuri, și deci fără debușuri. Debușurile se crează, și mai ales se mențin, prin prestigiul Statului englez. Acest prestigiu este, în fapt, un fel de dominație. Ori pe unde intră în joc un interes economic al Statului englez, nu idealul democrației hotărăște calea politicii engleze, ci sentimentul de dominație, sau frica de a nu părea învinși englezii în ochii lumii, Orișice pagubă materială, mai bine decât știrbirea prestigiului! Și cum sunt englezii, sunt și americanii, sunt și francezii, sunt și germanii, sunt și italienii... sunt și atâți alții. Adică, la drept vorbind, care popor mare nu pune prestigiul său deasupra democrației?

Aci este momentul tragic, în căutarea unei soluții la problema noastră.

Ne găsim în fața unei situații care pare să sfideze dreptul judecății de a merge până la ultimile sale concluzii. De o parte idealul democrației, care ne îndeamnă să preferăm școala practică a muncii, pentru asigurarea progresului; de altă parte, desamăgirea pe care ne-o prezintă marile popoare democrate și civilizate, care arată o totală lipsă de încredere în idealul democrației, ori de câte ori ele ies din granițele lor naționale. Acasă, la tine, prin urmare, este bună democrația. Însă nu și față de străini. *Adversus hostem, aeterna auctoritas*: vechiul dicton latinesc rămâne dar adevăr pentru vecii vecilor?

Situația este dureroasă, și este cinstit să o mărturisim. Să o

mărturisim și mai ales să o punem în plină lumină, pentru a înlesni judecării o concluzie. De multe ori iraționalul învinge raționalul, fiindcă raționalul nu este în deajuns de luminat.

Cum se comportă față de cele două tipuri de școală popoarele, care ne desamăgesc prin politica lor externă? Ce tip de școală este preferat de ele? Am vorbit de poporul englez. La acest popor învățământul practic este în mare cinste, dar nu este exclusiv. Alături de învățământul practic, avem și învățământul tradițional al umanismului, însă în măsură restrinsă și înlesnit numai acelor care au mijloace să-l desăvârșească. Tinerimea engleză este pregătită, în primul rând, pentru a da muncitori productivi, și numai în al doilea rând pentru a da personalități, poleite în cultura clasică a umanismului, din care să se constituie elita conducătoare. Englezul este, înainte de toate, practic. Totuși el nu neglijează cultul personalității; în special cultul personalității, în care tronează tipul specific englez. Ceva mai mult: poleiala cultului clasic servește la el numai drept mijloc pentru a-și configura în mod caracteristic tipul său de englez. Nimeni nu confundă pe englezul, care călătorește în străinătate, cu un tip de personalitate oarecare, ci din primul moment ori și cine simte că are înaintea sa un englez. Englezul, fie cel mai cult chiar, nu reproduce un model clasic de personalitate, ci numai tipul său original: un dominator. Acest fapt nu trădează oare în deajuns scopul pe care sunt ținute să-l îndeplinească în Anglia școlile de tipul vechiu? Școala clasică veche nu și-a schimbat scopul. Ea pregătește mai departe pe stăpâni. Dar nu pe stăpânii ce vor avea să comande în hotarele patriei, ci pe stăpânii cari vor avea să comande muritorilor din afară. Acest scop se vede și mai lămurit la Francezi. Studiile umaniste sunt pentru Francezi un mijloc de a-și perfecționa limba maternă, unalta cea mai formidabilă a prestigiului francez în lume. Prestigiul francez, în ce proporție micșorată ar fi el, dacă limba franceză n'ar fi vorbită, ca limbă cultă, de membrii claselor bogate din omenirea întreagă! Același lucru și la Germani. Asupra politicii școlare a acestora, un singur fapt, pe care l-am controlat la fața locului și pe care îl voi cită îndată, aruncă o lumină mai vie decât orișice alte considerații. După marele război, care s'a sfârșit în 1918, mulți tineri români au plecat să-și facă studiile în Germania. Acei cari au voit să facă studii practice în laboratoare și uzine au găsit porțile închise pretutindeni; aceia însă cari au voit să facă studii umaniste și mai ales studii de literatură și filosofie, au găsit peste tot porțile larg deschise. Adică învățământul practic, care are menirea să facă din om un simplu muncitor, și în cele din urmă să întindă democrația peste lumea întreagă, nu este în interesul Germanilor să fie împărțit străinilor; acestora le rămâne liber studiul filosofiei lui Goethe și Schiller, și mai ales studiul lui Kant. Nu numai că sunt libere aceste studii pentru străinii, cari vin în Germania, dar dacă străinii ar cere, Germanii ar fi dispuși să propage aceste studii ori și

unde s'ar cere pe suprafața pământului, pe cheltuiala lor proprie, numai și numai ca străinii să le cunoască mai bine. Incerce guvernul român să propună pentru una din universitățile sale înființarea unei catedre de civilizație germană, pe cheltuiala Statului german, și va vedea dacă va fi refuzat! Cum ar refuza Germanii, aceea ce au primit de mult Francezii, pentru o catedră de civilizație franceză, și ar primi și Englezii și Italienii pentru o catedră de civilizația lor respectivă? De ce această generozitate cu studiile de literatură și filozofie, și de ce atâta avariție cu studiile practice? Fiindcă din studiile practice străinul pleacă cu deprinderi și cu cunoștințe, care fac din el un muncitor productiv, și probabil un viitor concurent al muncitorului german pe piața comercială a lumii; pe când din studiile făcute asupra poeziilor și filozofilor germani, străinul pleacă respectuos față de cultura germană, și probabil un viitor adept al politicei germane. Sub acoperișul școalei umaniste se face, așa dar, mai departe pregătirea sufletului de stăpân. Dar nu de stăpân anonim, ci de stăpân de tipul englez, francez, german, etc., după cum umanismul este trecut prin prisma suflatească a unuia dintre aceste popoare mari, civilizate și democratice.

Aceasta este situația cea dureroasă. Lumina pe care am aruncat-o asupra ei, ne permite acum să ajungem la următoarea concluzie. Popoarele democratice ajung să fie bogate și puternice grație culturii practice. Dar bogăția și puterea lor, în momentul actual al istoriei omenești, se susțin prin afirmarea superiorității lor asupra restului de popoare. Restul de popoare trebuie să servească drept clientelă pentru cumpărarea produselor, pe care le fabrică muncitorii popoarelor mari și democratice. Afirmarea superiorității însă echivalează de fapt afirmarea dominațiunii. De aceea necesitatea la aceste popoare mari și democratice să întrețină mai departe colțul personalității, prin școlile tradiționale ale umanismului.

Acum să vedem și concluzia pe care o putem trage referitor la școala noastră românească.

Că organizația școlară a României vechi a fost dela început, adică dela jumătatea secolului trecut, croită pe tiparul școalei, care pregătește pe stăpân, iar nu pe muncitor, aceasta nu mai face îndoială. Și aceia cari au avut în mână înființarea școalelor noastre publice, precum și părinții, cari și-au dat copiii la școală, cu toții au intenționat să formeze numai și numai pătura conducătoare a țării. Nu este țaran care să nu fi gândit, dându-și copilul la școală, că face din acesta un domn. Ca țintă a școalei stă la noi de aceea: certificatul dătător de drept la o funcție publică. Chiar și școlile, care, prin titulatura lor, erau școli de meserii, de apicultură, etc., dela cele mai de jos până la cele mai înalte, au aceeași țintă. Când o școală inferioară de agricultură, bunăoară, nu poate promite absolvenților săi o funcție publică, le promite totuși un privilegiu în îndeplinirea serviciului militar. Dacă nu iese funcționar, absolventul școalei române trebuie

să iasă un mic privilegiat, în orice caz. Muncitori productivi ies, bine înțeles, din școlile practice, dar într'un număr foarte redus, și atunci de nevoie. Neputând obține un loc de funcționar, absolvenții se resemnează să trăiască pe cont propriu. De multe ori însă resemnarea este condiționată de schimbarea guvernelor. Aproape că nu există Român, absolvent de școală, care să nu aspire, prin ajutorul politiceii, să ocupe odată și odată o funcție la Stat.

Din cauza acestei atracții spre funcționarism școalele noastre sunt lipsite de atmosfera înviorătoare a muncii. Nu avem în ele instituții de invenție și de producție originale, ci avem în ele instituții, care cultivă formalismul și tradiția, cele două proptele ale biroucratismului de Stat. Inteligența elevului suferă în special, prin lipsa imboldului care vine din conștiința răspunderii pentru viitor. Căci altminteri este atent elevul pe care îl așteaptă riscul profesiei pe cont propriu, și altminteri este atent elevul pe care îl așteaptă adăpostul funcțiunii. Unde se găsește la noi mintea cercetătoare a copilului care să se informeze de cum intră în școală, de cariera făcută de aceia cari l-au precedat, așa că la absolvire să-și aibă fixată întreprinderea în care va lucra, și să nu rătăcească pe stradele orașului în atitudinea de postulant nenorocit? La noi nu ai o așa minte cercetătoare nici la copil, nici la acela care dirijează școala! Direcția unei școli, și chiar așa zise practice, la noi, nu-și dă nici o osteneală să cerceteze unde se pot plasa viitorii absolvenți: este doară Statul dator să dea de lucru la toată lumea, căci altfel de ce s'au făcut școale? Sunt direcții de școli, care merg încă și mai departe cu această economie de osteneală. Am personal cunoștință, că există la noi multe școli de meșerii, care sunt lipsite de materialul necesar pentru practica elevilor, și acești elevi sunt ținuți să facă numai cursuri teoretice, și să iasă din școală tot așa de puțin meseriași precum au venit. Și totuși directorii acestor școli nu simt deloc răspunderea pe care și-o iau asupra lor. Dacă Statul nu dă materialul necesar, ce este vinovat directorul?

Școalele practice pregătesc astfel, în cea mai mare parte, funcționari. Dar contingentul acestor funcționari este mic în comparație cu acela pe care îl dau școlile teoretice secundare. Aceste școli, cari constituiesc, la drept vorbind, ramura cea mai importantă a învățământului public dela noi, toate duc la funcționarism. Ca o uriașă pompă aspiratoare, învățământul teoretic ridică pe fiii poporului român, de pe unde îi găsește, din târguri și sate, pentru a face din ei pătura conducătoare de mâine. Nici Englezii, nici Francezii, nici Germanii, nu au o pompă uriașă ca noi. Avem cel mai mare procent de candidați la funcțiuni publice, adică la boerie.

Cred că nimeni dintre noi, chiar dacă se află aci cineva care a contribuit la îndrumarea școlii noastre, nu va fi astăzi mulțumit cu rezultatele dobândite. Avem cu toții convingerea că am

mers pe un drum greșit. Dar drumul greșit n'a început de ieri, sau de alaltăieri, ci durează de mai bine de o jumătate de secol. Nu suferim de pe urma unui capriciu al împrejurărilor, ci de pe urma unei politici școlare, continuate ani de-a rândul cu stăruință și cu încredere. Atunci cum se explică îndrumarea greșită? Am fost guvernați de oameni smintiți, ori de boieri ruși în credința, că școala este poarta spre privilegiu? Nu, domnilor. N'am fost guvernați nici de smintiți, și nici de boieri ruginiți; ci de bărbați bine intenționați politicește; de moștenitorii revoluționarilor dela 1848, cari reprezintă democrația română. Indrumarea noastră școlară de până astăzi este considerată, de către aceia cari au dat-o, ca o victorie a democrației. Dacă, fiul de țaran absolvent de universitate bate astăzi la ușa miniștrilor după funcțiunea, fără de care el nu poate trăi, acesta este un rezultat al democrației! Nu cumva înțelesul democrației, ca și înțelesul școlii, nu rămâne același în cursul vremii, ci se transformă până nu se mai recunoaște?

Da, domnilor, tocmai acesta este cazul și cu democrația. Democrația de altădată; democrația pe care au practicat-o Grecii de odinioară este o adevărată oligarhie. Grecii cei vechi urmăreau, prin democrație, ridicarea cetățenilor liberi, adică a unui infim număr de locuitori, la rangul de conducători ai Statului. De marele număr al sclavilor, cari trebuiau să facă munca productivă, nu se îngrijeau vechii democrați. Toată democrația acestora se reducea la punerea pe picior de egalitate a câtorva locuitori în drepturi politice de stăpân și nimic altceva. Democrația veche, ca și școala veche, era croită pentru stăpâni, nu pentru muncitori. Pe această democrație au avut-o în vedere revoluționarii noștri dela 1848, și pe principiile ei a fost îndrumată școala. Idealul democrațiilor noștri eră să vadă pe toți fiii poporului român cu drepturi politice și cu drepturi la funcțiuni. Faptul că unul dintre acești fii ajungea ministru, îi făcea să cadă în delir de entuziasm. Vedeți cum poporul a ajuns la putere, ne ziceau ei! Că alătura de unul ajuns ministru, milioane de alți fii ai poporului mureau de foame, aceasta nu impresiona pe democrații noștri. Intocmai ca și în democrațiile vechi, unde sclavii muncitori aveau neprețuitul privilegiu, singurul lor privilegiu, de a fi invizibili pentru societatea aristocrată, compusă din tot ce avea antichitatea mai civilizată, ca și cum ei, sclavii, ar fi fost îmbrăcați în mantaua miraculoasă de care ne vorbește un basm oriental, tot așa și sărăcimea din țara românească. Interesele ei economice nu erau văzute de democrați. Se făcea școala pentru a o ridica la boeria politică, în loc să-i facă școală pentru a-i ridica bogăția traiului, cultivându-i aptitudinile la muncă.

În Apus, înțelesul democrației a evoluat, așa cum trebuia. Democrații apuseni, după o perioadă de imitare a antichității, și-au îndreptat atenția spre interesele economice ale poporului, stăruind în primul rând pentru înmulțirea școalelor practice, din care va avea să iasă perfecționarea muncii. Invățămantul practic este pre-

tutindeni în Apus un punct important din programul partidelor democratice; pe când învățământul umanist tradițional este steagul în jurul căruia se organizează rezistența partidelor retrograde. Democrația cea nouă, în deosebire de cea veche, face din drepturile politice un mijloc, iar nu un scop. Idealul ei este egalitatea tuturor înaintea condițiilor muncii productive. Fiecare să muncească după aptitudinile sale, și fiecare să primească rodul integral al muncii sale.

Domnilor învățători, sunt la sfârșitul cuvântării mele. Am deplina convingere că mi-ați înțeles gândul. Fiți convinși că și eu v'am înțeles inima.

Pentru o îndrumare democratică a școlii noastre rămân multe de făcut. Va trebui mai întâi să stabilim proporția, pe care adevărata democrație o cere, între școlile teoretice și școlile practice, și apoi va mai trebui să stabilim adevăratul program de studiu în școlile practice. Nu titulatura obiectelor, ci metoda de predare a obiectelor, și mai ales formarea deprinderilor tehnice la elev, constituie diferența esențială dintre teoretic și practic. Țara noastră este plină cu oameni săraci, deși posibilitățile pământului ei, precum și aptitudinile populației ei sunt dintre cele mai fericite. Aceasta este o rușine. Numai prin școala muncii practice putem gonii sărăcia din țara noastră.

Apelez călduros la D-voastră, care sunteți în contact cu populația dela sate, să faceți o vie propagandă în favoarea școlilor practice. Aceste școli trebuie se aibă o organizație variată pentru a corespunde la toate nevoile țării și la toate aptitudinile tinerimei noastre. Interesați-vă de soarta absolvenților, pe care îi dau școlile practice și pe unde directorii acestor școli nu-și fac pe deplin datoria, faceți D-voastră comitete de patronaj în sprijinul absolvenților. Fiecare absolvent, care a prins rădăcini în mediul său economic, este un izvor de energie națională. Căci energia unui popor vine din legătura muncii cu natura. Cu cât munca pătrunde mai adânc în natură, cu atât energia omenească crește. Fiți apostolii muncii creatoare de energie.

C. Rădulescu-Motru

prof. univ.

Primul deceniu de activitate al Asociației învățătorilor români din Ardeal.¹⁾

I.

Când din nou pășesc în fața D-Voastră, ca să deschid al XI-lea congres, am senzația că în sufletul meu să petrece ceva neobicinuit. Strângerea noastră în această cetate sfântă și prezența noastră în această sală istorică, mă face să cred că nu voi putea fi la înălțimea pe care o reclamă momentul important în fața căruia ne găsim.

Istoria neamului nostru nu să poate scrie fără să nu fie pronunțat numele orașului Alba-Iulia. De Alba-Iulia ne sunt legate suferințele neamului nostru, cari ne înprospătează lanțurile de robie, în cari s'a săbătut școala română și dascălul ardelean.

Dar tot de Alba-Iulia ne sunt legate și zilele de glorie națională, cari ne-au dat posibilitatea să ne strângem rândurile imediat după unire și să întemeiem Asociația noastră profesională, care astăzi își serbează primii 10 ani de existență.

10 ani — vor zice unii — nici un e nu trecut așa de lung, care să merite prea multă atențiune. Și poate au dreptate până la un loc.

Pentru noi însă, cari din încrederea D-Voastră am fost sortiți să fim vighetorii, susținătorii și apărătorii drepturilor și intereselor celor ce alcătuiesc această organizație, 10 ani sunt un drum destul de lung cu bogate cotituri, prelungite suișuri și prețipise coborâșuri.

Acești 10 ani au fost cea mai fecundă perioadă de zbućium și frământare, în care noi a trebuit să căutăm cele mai prielnice momente, pentru a putea pune temelii solide la o mulțime de așezăminte, cari vor servi interesele colegilor noștri din toate vremurile.

Iată pentruce congresul din anul 1929 trece peste cadrul congreselor obicinuite. Imbrăcând haina jubilară a împlinirii primului deceniu de rodnică activitate va rămâne pentru posteritate un popas totdeauna vrednic de remarcat,

Ear ca loc de întrunire s'a ales tocmai orașul *Alba-Iulia*, fiindcă pe lângă marea însemnătate istorică pe care o deține mai întrunește și fericită coincidență, că în această localitate s'a ales la 8 Noembrie 1919 primul *Comitet central*. Deci prin analogie serbarea de azi a Asociației, este și sărbătorirea acestui *Comitet*, care de 10 ani fără întrerupere conduce frânele acestei organizații învățătoarești. Progresele — multe ori puține — ale Asociației sunt roadele muncii acestui *Comitet*, care astăzi stând în fața D-Voastră, ca și în fața unui scaun de judecată, are răspunderea pentru tot ce s'a întreprins, realizat sau eșuat în acești 10 ani și despre ce prin rostul meu voește să-și facă darea de seamă.

1) Cuvântare rostită la congresul din Alba-Iulia ținut la 23 și 30 Aug. 1929.

II.

Pentru o mai reală personificare, Asociația noastră să poate sămăna cu o culme înaltă spre vârful căreia nizuim să ajungem. Urcușul însă fiind anevoios în drumul nostru suntem siliți să facem anumite popasuri spre a ne odihni și dobândi puterile pierdute. Cu aceste prilejuri aruncăm și o privire înapoi spre a revedea drumul parcurs, potecile cutreerate, pedecile delăturate, până ce ne-am văzut ajunși la punctul unde ne aflăm.

Intocmai și noi după 10 ani de frământări, alergări și realizări, am ajuns la primul *popas de seamă*, prilej de mare bucurie, dar în aceeași vreme și un moment de meditație, reculegere și înbărbătare.

Astfel din localitatea istorică a moșilor și strămoșilor noștri, cu o privire scrutătoare ne vom întoarce 10 ani înapoi, pentruca în zilele de 24, 25 și 26 Faur să privim stradele în populate a Sibiului cu cei 1500 învățători români, cari să strânsese în acest oraș dela poala Carpaților, pentruca în atmosfera libertății naționale să se pronunțe asupra viitoarelor destine spre cari trebuia să tindă școala românească și dascălul român din plaiurile ardelene. Cu acel prilej, luându-se în discuție și chestia organizării învățătorimii române, s'a pus temelii sănătoase: „*Asociații învățătorilor români din Ardeal, Banat și părțile ungurene.*”

În 8 Nov. 1919 alegându-se la Alba-Iulia primul Comitet central, cu mici eseptii de oameni, acesta a rămas în fruntea Asociației până astăzi. — Această împrejurare ne-a dat posibilitate ca în *primul deceniu de activitate profesională, să observăm o strictă și riguroasă continuitate de muncă.* Mulțumită acestui mic mănunchiu de oameni devotați, s'a putut realiza așezămintele de mare preț, despre cari va fi vorba mai în jos.

Primul lucru al Comitetului central ales a fost stabilirea unui program de muncă. În cadrele acestuia s'a și învățat activitatea Asociației. În acest interval de 10 ani s'au discutat o mulțime de probleme de interes general. Dezideratele luate sunt justele dorințe, și dreptele revindecări pe cari le-a avut învățătorimea ardelEANĂ. O parte însemnată au și fost soluționate prin legile de reorganizare a Statului românesc, iar restul așteaptă să fie rezolvate de aci înainte, prin înțeleapta judecată a factorilor dela conducere.

Prin felul cum Asociația noastră s'a ținut congresele sale anuale, a dat prilej învățătorimei din diferite părți să se cunoască, pentruca cu adevărat să ne simțim fii aceleași tagme, care nizuște spre un singur ideal bine stabilit ca: *organizarea profesională, progresarea culturală, întărirea morală, ajutorarea materială, ridicarea prestigiului și conlucrarea la înălțarea unei mari Asociații regnicolare pe țara întregă.*

Cel ce ar dori să controleze întru cât Asociația noastră a satisfăcut ori nu acestor cerințe stabilite așa de minuțios încă acum 10 ani, ar trebui să cerceteze toate actele eșite din partea Biroului central, să cetească toate procesele verbale luate în șe-

dințele fără număr a Comitetului central și Conziliului general, precum și analele și rapoartele generale prezentate în fața celor 10 congrese anuale.

Dar fiindcă nu oricare dintre noi, poate face acest lucru voi încerca eu a Vă prezenta o icoană foarte palidă a acestei activități, pe care cu concursul nelimitat al membrilor din Birou și Comitet am avut fericirea să o supraveghez și conduc dela început și până acum. Ear ca espunerea noastră să fie mai clară și mai sumară întreaga activitate a Asociației noastre vom grupa-o în cadrele îndatoririlor amintite mai sus.

1. Și atunci putem spune că: *organizarea profesională* a fost scopul principal pentru care a luat ființă Asociația noastră. Pentru acesta a și muncit intensiv 10 ani de zile. Și ia succes ca din cele câteva Reuniuni parțiale, cari lucrau izolat înainte de unire să creeze *una unitară* pentru întreg cuprinsul Daciei superioare. Dascălimea română din această parte de țară formează o armată disciplinată, concentrată sub un singur steag profesional, care își întinde faldușurile sale peste cele 20 de județe ardelenne. În cadrele ei cele câteva mii de muncitori, trăesc în un contact permanent, pentruca uniți în gânduri și simțiri să poată conlucra la apărarea intereselor, eluptarea drepturilor și deslegareă problemelor pe cari și le fixează în programul de muncă.

2. *Progresarea culturală* a fost tendința pe care Asociația noastră a căutat să nu o peardă din vedere spre a ajuta învățătoria de dincoace de munți să corespundă noilor împrejurări de viață. Astfel pe lângă conferințele învățătorilor mai distinși, cari s'au ținut în adunările secțiilor și subsecțiilor, trebuie să remarcăm conferințele oamenilor de seamă, pe cari le-au ținut cu prilejul congreselor anuale. Intre acestea trebuie să amintim pe preținul sincer al dascălilor ardeleni *Dl Dr. W. Ghidionescu* care ne-a vorbit în 1920 la Cluj, despre: „*Rolul social al învățătorului*” și în 1926 la Brașov despre: „*Familia și școala*.” Imediat urmează iubitul nostru coleg *D. V. Toni* care în 1923 ne-a vorbit la Arad despre: „*Poezia poporană din Basarabia*” — în 1927 la Satul mare despre: „*Viața și activitatea lui I. H. Fabre*” în 1928 despre „*Tolstoi ca pedagog*” — nelipsind chiar nici din congresul actual dorind să ne vorbească despre: „*Școala din Agno*” o localitate în Elveția.

Tot în 1927 ne-a vorbit la Satul mare colegul nostru *Const. Jencica* despre: „*Politica culturală la granița de Vest*,” ca și în 1928 la Cluj dl subrevizor școlar *Nic. Nistor* despre „*Problema culturii poporului în Munții, Apuseni*.” Tot în 1928 ne a vorbit la Cluj eruditul prof. *Dl Dr. Iuliu Hăteganu* despre: „*Socolismul și educația fizică*.” Iar astăzi avem în mijlocul nostru pe cel mai profund filosof al țării noastre, profesorul universitar *dl C. Rădulescu Motru* care a binevoit să ne împărtășească și nouă lucruri de neprețuit folos pentru școală și învățământ ținându-ne conferința: „*Școala practică și democrația*.”¹⁾

1) A se vedea în altă parte a revistei.

3. *Intărirea morală* a fost un alt principiu de frunte pe care Asociația noastră la urmărit de 10 ani. Pentru ajungerea acestei ținte Ea a desvoltat o intență activitate. Totdeauna s'a nizuit ca membrii săi să cunoască unii năcazurile altora; iar în caz de suferință ori neputință a cercat să-i obicinuiască cu sprijinul reciproc. Să știe doar că ajutând pe cel lovit de nedreptățile oamenilor, aduci mângăiere ușurând durerea. În felul acesta Asociația a *desvoltat simțul de solidaritate*, pentruca fiecare membru să cunoască, ca numai prin o organizație solidă ne putem ușura viața profesională. Căci frământările singuraticilor nu sunt răsplătite decât foarte rar cu triumfuri izolate. Rezultate generale să câștigă numai în lupta continuă a unei colectivități constiențe. Aceasta ridică moralul și întărește voința pentru nouă și nouă încercări.

4. Dar Asociația noastră nu s'a mărginit la atâta. Dela principiu moral de manifestare platonice a trecut la *principiu social de ajutorare materială*. Și când spunem aceasta nu voim să ne oprim la cele câteva ajutoare bănești pe cari Asociația noastră le-a dat cu mână largă membrilor săi loviți de cruda soarte, ca soți și soții îndoliați. Gândul nostru zboară la opera ei cea mare de filantropie și *caritate publică*, prin care ajută creșterea fiilor și ficelor de învățători, înființând cămine în cari cu prețuri reduse membrii ei, să-și poată adăposti ordraslele opey timpul studiilor din școlile secundare.

Pentru ridicarea acestora a făcut mari sacrificii bănești. Astfel pentru întreținerea, repararea și adoptarea *Căminului de fetele dela Cluj* a jertfit: 180.000, pentru cel dela Oradea-mare 300.000, pentru cel dela Turda 200.000 și pentru cele pe cale de înființare, la Sibiu 200.000, Murăș 200.000 și Târnava-Mică 150.000. A dat pentru primul Sanator care se ridică la Sângeorgiu-băi 160.000 Lei. Totalul tace **1.390.000** pentruca averea ei astăzi totuși să reprezinte o sumă de **3.584.458** Lei.

Deosebit de căminele cari le are pentru creșterea fiilor și ficelor de învățători la școalele secundare, Asociația a luat inițiativa pentru crearea „*Fondului Gh. Lazar*“, prin care continuă creșterea fiilor și ficelor de învățători și la școlile superioare din Cluj. Pe aceștea îi adăpostește în „*Casa Învățătorilor*“, unde să găsește tot confortul necesar pentru ca tinerii să se dedice exclusiv studiilor.

Până acum acest „*Fond*“ prin sacrificiile sale de 1,755,862 — nesocotind subvențiile primite dela On. Minister al Instrucțiunii publice — a putut crește prin mijlocirea „*Căsei Inv.*“ 83 *bursieri*, 277 *semibursieri*, și 324 *solvenți*, în total 884 *fii și fice de învățători*, cari în mare parte s'au vărsat societății românești, ca oameni deplin formați, pentru a putea ocupa cele mai înalte slujbe ce le ofere neamul și țara română. Unii dintre ei prin completarea ulterioară a cunoștințelor în străinătate, au ajuns să facă cinste culturii și științei românești.

Cu toate acestea „*Fondul Gh. Lazar*“ dispune de o avere de aproape 2 milioane. Având organizație aparte își continuă astăzi

activitatea cu statute proprii deosebit de Asociație.

A treia instituție care a luat ființă tot la inițiativa Asociației pentru ajutorarea materială a membrilor săi este: *Banca Învățătorilor*. Pornită din ședința Comiteiului central ținută la 17 Oct. 1921, în 15 Febr. 1922 își lansează primele prospecte de emisiune, pentruca în scurtă vreme să se și semneze Capitalul de 1,000.000 în 4000 acțiuni à 250 lei. În 12 Nov. 1927 să face a două emisiune, ridicându-și capitalul la 2,500.000 repartizat la 10.000 b. acțiuni.

Cât de mare a fost încrederea publicului față de această instituție economică servește poziția depunerilor, cari după un trecut de abia 7 ani de zile a ajuns la 31 Dec. 1928 la frumoasa sumă de 17,249.752 Lei. Tot în acest interval ș'a putut cumpăra un local propriu cu 2,300,000, unde în condiții avantajoase ș'a așezat birourile și „Librăria“. Din profitul curat s'a putut da instituțiilor învățătorești peste 100,000 Lei, iar copiilor de învățători ajutoare peste 90,000 Lei.

5. Dar Asociația s'a mai ocupat și cu problemele mari generale ori parțiale, cari priveau fie totalitatea, fie chiar și numai o minoritate a învățătorimei române ardelen.

Și multămită energiei ce a depus, în acest interval de 10 ani a putut soluționa cele mai de seamă probleme, cari interesau școala, învățământul și învățătorii din aceste ținuturi. Dintre acestea ca cele mai de seamă cari au format obiect de discuție în diferitele ei congrese amintim următoarele: „Organizarea învățătorilor“ (1919); „Unificarea învățământului“ (1920); „Recrutarea și pregătirea corpului didactic“ (1919); „Statificarea școalelor“ (1922); „Reforma învățământului“ (1922); „Limba română în școlile minoritare“ (1923); „Noua lege școlară și aplicarea ei“ (1925); „Recrutarea și pregătirea personalului de control“ (1927); „Reorganizarea serviciului de control“ (1928); etc.

Asupra acestora și altora mai mărunte după discuții principiare s'au indicat și soluțiile necesare în formă de deziderate, cari apoi prin organele executive s'au comunicat celor în drept. Multe din acestea exprimate ca dorințe au și fost realizate, iar altele așteaptă de aci înainte rezolvarea.

6. Din vreme în vreme au obvenit și probleme, — din cari Asociația a trebuit să-și facă chestie de ambiție, pentru o rezolvare norocoasă ridicând pe cât numai a fost posibil *prestigiul dăscălimii ardelen*. Pentru acestea a trebuit să desvolte cea mai aprigă propagandă inzistând asupra lor în presa de zi și revistele de specialitate, în intruniri și congrese, făcând drumuri, depunând insistențe și prezentând memorii. De multeori conducerea Asociației pentru stăruințele ei a trebuit să înfrunte furtuni de nemulțumiri și atacuri violente. Toate le a îndurat ripostând cu tact și înțelepciune și astfel făcând și ajutând să triumfe adevărul. Aceasta îndârjire, ne-a ajutat să soluționăm probleme, cari altfel ar fi rămas nedeslegate pentru vecie, iar învățătorimea noastră

ardeleană să fie prescurtată în atâtea drepturi sfinte și legitime.

Astfel în ce privește *salarizarea* prin Asociație s'a câștigat ajutoare de stat pentru cei 348 învățători români neajutorați pe timpul stăpânirii ungurești. S'a forțat retragerea primului Normativ de salarizare din '9 Sept. 1919. S'a obținut sporul personal și pentru învățătorii cu mai puțin de 4 clase medii. S'a dobândit sporul de 50% și pentru învățătorii comunali și confesionali.

Asociația a pus apoi la cale *statificarea pe loc*. Și așa în exercițiul anului financiar 1921/22 a obținut salariul unificat pentru cei 700 învățători, iar cu 1 April 1922 pentru ultimii 1404 inși.

Tot prin stăruințele Asociației și ajutorul învățătorilor parlamentari s'a obținut în 30 Martie 1923 creditul suplimentar, din care s'a plătit restanțele învățătorilor unificați în salare după 1 Nov. 1922 fără să beneficieze de noile îmbunătățiri puse în curgere cu aceia zi.

7. O altă problemă, care lovea în prestigiul învățătorimei din Ardeal a fost încadrarea nedreaptă, care li s'a aplicat câtorva serii de învățători absolvenți ai școalelor normale tip ardelean cu 8 clase și numiți în învățământ cu titlu definitiv. Asociația luând problema în mână încă din 17 Februarie 1924 nu mai puțin decât 5 ani a susținut-o la suprafață, până când ia succes, ca să o rezolve definitiv. Mulțumită înaltei înțelegeri, adâncii priceperi și buneii reputații, de care și bucură Dl. Ministrul a Instrucții publice s'a putut legifera în luna Iulie 1929 articolul unic care modifică cu totul interpretarea textului din cel 224 al Legii învățământului primar. Și dacă acest articol unic un aranjează și o înaintare automată rezolvă peste așteptare încadrarea: „*drept omagiu*” pe care On. Minister al Instrucțiunii îl aduce învățătorimei provinciilor unite: „*pentru munca depusă dealungul veacurilor la păstrarea și trezirea conștiinței naționale românești*”.

Asociația noastră folosește acest prilej pentru a mulțumi D-lui Ministru *N. Costăchescu*, care încă la prima intervenție a înțeles nedreptatea și făgăduind îndreptarea ș'-a împlinit cuvântul dat. Asociația socotește că pentru această problemă s'a făcut datoria. Declară problema încheisă și după aplicarea acestui articol unic, toată lumea cea nouă să se conformeze legii.

8. Ear în ce privește conlucrarea organizației noastre la înșgheburile unei Asociații unitare pe țară, măsura contribuției depuse de noi, se vede în altă parte a revistei „*Învățătorul*”, la articolul: — „*Învățătorimea ardeleană și Asociația unitară*”.

III.

Cu congresul de astăzi deschidem poarta la al doilea deceniu de viață a Asociației noastre. Și fiindcă vechiul program de muncă este aproape epuizat, cred necesar a trage în liniamente generale noul program de lucru.

a) Astfel pentru viitor, credem necesar ca pe baza experiențelor celor 10 ani de până acum să se revadă și îndrepteze un

nou proiect de Statute care să cuprindă agendele Asociației generale, ca și a regionalei, împreună cu atribuțiile ce cad în sarcina secțiilor și subsecțiilor.

b) Asociația va cerca ca în toate adunările acestor să aibă angajați ca conferențieri oameni distinși ai vieții noastre școlare. În felul acesta să se continue opera de progresare culturală, pentru a înprîmă corpului dascălesc din Ardeal tot mai mult un timbru intelectual, care să-l ridice tot mai sus în fața opiniei publice.

c) Asociația noastră luptând pentru întărirea morală a singuraticilor ei membrii dorește să întroneze moralitatea la însași temelia culturii noastre naționale. De aceea va continua campania de înderare împotriva activității nefaste a tuturor persoanelor, cari vor mai încerca să introducă obiceiuri detestabile și imorale necunoscute până acum în tradiția școlară a Ardealului. Căci, chiar dacă pe un moment s'ar părea că acțiunea desfășurată de Asociație nu ar avea rezultatele dorite, totuși lupta va continua înainte până când auctoritățile superioare vor descărca de răspunderi oficiale pe cei ce le poartă cu nevrednicie.

d) Precum în trecut așa și în viitor va cerca să ducă înainte opera de ajutorare materială, cercând să sporească numărul căminelor pentru adăpostirea fiilor și ficilor de învățători. Nu va lăsa din mână această problemă de filantropie și caritate publică până ce toate secțiile județene de sub jurisdicțiunea sa, nu vor avea astfel de așezăminte. Va continua de asemenea și organizarea economică sporind sucursalele „Băncii Invățătorilor” până va prinde în aceasta rețea toate capitalele de județ a plaiurilor ardelen.

e) Asociația noastră va înbrățișa și în viitor problemele profesionale, cari privesc direct prestigiul dascălului ardelen. Ori de câteori să vor ivi prescurtări de drepturi, și nedreptăți în situații, va stăruî pentru îndreptarea lor, fie că acestea privesc totalitatea învățătorimei ardelen fie și numai o parte din ea. De prezinte ea va continua munca pentru o dreaptă salarizare cu deosebire pentru învățătorimea tineră, — va cere reducerea anilor se funcționare și socotirea dublă la pensie a perioadei petrecută în războiu. Ea va agita gradația militară pentru învățătorii ardeleni, întrați ca voluntari în armata română. Și tot ea va cauta să realizeze ca elevii absolvenți ai școalelor normale să între în învățământ cu titlu de provizori, iar după trei ani să poată lua definitivatul.

f) Asociația noastră chiar din acest congres dorește să realizeze o unificare a organizațiilor învățătoresți din țară. Experiența celor 10 ani de până acum ne face să vedem că munca izolată și fărâmițată pe regiuni nu dă rezultatele cari le poate aduce una regnicolară pe țară. De aceea învățătorimea ardelenă din acest oraș simbolul celor 2 uniri politice de sub glorioasele stăpâniri ale lui Mihaiu Viteazul și Regele Ferdinand spune în auzul tuturor că vrea unirea sinceră și nefățărîtă cu toate Asociațiunile învățătoresți de pe cuprinsul pământului românesc. Prin

aceasta voește ca după realizările postulatelor regionale să contribuie cu munca și principerea sa la realizarea marilor probleme ce privesc școala, învățământul și învățatorii în general. Aceasta o facem cu atât mai vârtos cu cât vedem că dorința de premienire a conducerii colegilor de dincolo de munți în congresul dela Craiova a scos din rândurile sale pe cel mai probat luptător Dl *D. V. Toni*, fața de care avem toată încrederea că între oriși ce împrejurări va ști lua o atitudine bărbătească în toate revindicările pe cari le are Corpul învățătoresc din România.

*

Acestea fiindu-ne intențiunile noastre urmează ca D-Voastră să ni le ratificați, pentruca munca din a doua decadă în care intrăm să fie și mai rodnică decât cea din primii 10 ani, pe care noi cu acest prilej, în mod de tot sumar v-o prezentăm prin broșura jubilară „*Organizații învățătoresți în Transilvania.*” În aceasta DV. găsiți rapoartele comparative și recapitulative exprimate în tablouri și cifre statistice. Supuneți-le unor serioase cercetări și vă convingeți dacă Comitetul central le-a condus instituțiile învățătoresți spre dezvoltare și prosperare ori le-a ținut în o strictă anchilozare omorătoare. Verdictul D-voastră e obligator pentru noi, ca și în viitor să ne facem datoria tot așa de conștientos ca și până acum, pentru deplină izbândă a idealului de înaintare și culturalizare, pe care îl nutrește dascălul ardelen.

Traian Șuteu.
preș. Asoc.

Perfecționarea învățătorilor: Cursurile de vară.

Negreșit că țara unde se muncește mai mult pentru ridicarea sa prin școală, este Germania, deoarece problemele de culturalizare — atât a celor mici cât și acelor mari. — aici se pun mai serios ca oriunde în alte țări.

Noi, ca mulți alții — adoptăm ideile și înfăptuirile apusului după cerințele și posibilitățile țării noastre, trecându-le prin prisma mentalității și caracteristicii noastre de popor nou, — în pedagogie tânăr încă, — și care n'a putut ajunge la o ridicare așa de mare, încât în acest așa de scurt timp să aibă creațiunile sale proprii în domeniile științifice și culturale etc... Așa că suntem nevoiți a trece peste granițele noastre, tot ce e bun — din apus — adăugând și îmbrăcând cu personalitatea noastră de popor român.

Dacă această privire o facem în domeniul școlar aruncând ochii tot în Germania, vedem — mai ales pe ogorul școlii — înfăptuiri ce ne lasă (oarecum) niemiși dându-ne și de gândit în același timp!

Vedem cum — Statul german — caută se ridice poporul prin ridicarea învățătorului în primul rând, dându-i acestuia o posibilitate cât mai mare de a-și cultiva și îmbogăți cunoștințele! Vedem că în timpul verii inv. sunt duși în centre mari unde se țin așa zisele cursuri de perfecționare. La ei aceste cursuri se țin pe a diferitele facultăți, academii, ba chiar și pe la universități!

Aflăm deasemenea că pentru a ajunge învățător nu se fac numai 6—7 ani de șc. normală, ci încă 2—3 ani de studii superioare!

Ce putem spune noi la toate acestea? — decât că Germania e fericita țară, unde s'a înțeles, că prosperarea unui neam nu se poate face decât prin școală.

Și ca urmare, cel dintâiu factor al culturii — care este cu drept cuvânt inv. — trebuie înarmat cu cunoștințele necesare, astfel ca el să apară o lumină în întunericul satelor, și dela care lumină să se aprinză alte alte lumini în jurul său, până ce — (în anii cât servește el în acel sat) — satul să se îndrepteze să se ridice și să se schimbe în urma bunei sale propagande culturale! Să scoboare prin el prestigiul culturii superioare și atunci progresul se va vedea zi cu zi! — Căci să nu uităm: „lumina se aprinde din lumină și niciodată din întuneric“.

Nu pot însă afirma că legiuitorilor noștri nu le-a fost clară această idee, de vremece la art. 306 al Reg. legii inv. prim. stă scris: „pentru perfecționarea, complectarea, redobândirea cunoștințelor profesionale necesare membrilor corpului did. primar, se vor organiza: Conf. generale, cercuri culturale și cursuri de perfecționare de vară, speciale pentru a putea predă la ultimele 3 clase supraprimare.“

1. Rezoluția este bună pe hârtie. Realitatea însă, nu coincide cu paragraful — până în prezent. — Căci sunt 5 ani de când e făcută noua lege, dar până în prezent Conf. generale nu s'au ținut deși de aproape de 2 ani se tot lucrează la un program de început, fără început. Ele se tot amână din timp în timp sub diferitele motive nemotivate?!

2. Activitatea cercurilor culturale ne este prea cunoscută: se întrunesc o mare parte din colegi; spre a discuta chestiuni politice și pe al doilea plan și chestiuni pedagogice — prea puțin aprofundate — și unde cei mai mulți stau indiferenți ascultând la doi ce polemizează asupra diferitelor chestiuni.

De aici pleacă acasă tot așa de nemulțumiți cum au venit, șocotind — în plus și o zi de neodihnă. Iată deci unde se rezumă activitatea alor 80% din participanții la cercurile culturale.

3. Rămâne deci să vedem ce e cu cursurile de perfecționare. Iată în fine punctul unde cred eu să se poate face mai mult și mai sistematic, cu un program mai bine întocmit și de un folos mai real pentru noi.

De câțva timp toate revistele profesionale arată prin diferite articole că ridicarea populației satelor nu se poate înțelege, decât

prin ridicarea nivelului cultural a celor ce conduc masele. În acest scop se propune din partea unora înființarea Școlii Normale superioare, menținerea Secției Ped. București, etc. etc. ba chiar — după mine — înființarea unei a doua Secții Ped. la Cluj.

Pentru toate acestea trebuie însă: bani, timp și planuri bine chibzuite etc. Mai degrabă însă și mai cu ușurință, se poate începe această extindere a culturii superioare asupra unui număr cât mai mare de învățători, prin cursurile de perfecționare ținute în centre mai principale, unde inv. cei mai buni și doritori de a cunoaște cât mai bine problemele de cultură generală și profesională — să poată primi îndrumări cu adevărat temeinice, pentru lupta cea grea ce avem de dus în răspândirea culturii și educației în popor.

Setea care o simte planta pe timp de secetă, o simțim și noi după această ridicare și completare de cunoștințe; simțim și constatăm acest gol în toate întorsăturile vieții.

Aceia ce ni s'a dat în Școala normală, e ca roua ce amăgește planta cu umezeală, fără însă a-i da o cantitate satisfăcătoare.

Intr'un așa scurt timp cât ține preg. profesională în Șc. Norm., este aproape imposibil a se face mai mult decât se face. Trebuie deci un timp mai lung spre a se putea face lucrări mai dezvoltate și mai bine aprofundate! S'apoi e și vârsta prea crudă (17—19 ani) ca să se poată face mai mult. Library Cluj

Acum însă după ce înșine am constatat și suntem ferm convinși de marile probleme ce avem de rezolvat în mediul unde ne e dat să funcționăm, nu întârziati a ne da necesarul și arma suflătoare cu care să putem birui besna ce eoplește marea masă a populației fărăi noastre.

Acest lucru trebuie început imediat prin cursurile (de vară) de perfecționare. Suntem în preajma unor noi cursuri ce încurând trebuie să ne cheme iarăși; nu uitați ca ele să fie bine și sistematic organizate — nu ca cele de acum 2 ani dela Tg.-Mureș, unde să făcea pe dibuite mai mult decât după o programă — iar mai târziu să se continue prin înființarea Șc. Norm. Sup. și a secției Ped. la Cluj.

Aceste cursuri de perfecționare sunt foarte obișnuite în Germania (după cum am arătat și mai sus) și dau roade multumitoare. La noi însă s'au specializat în cursuri de tâmplărie (l. manual) și muzică ceace nu strică, însă pot fi lăsate în urma celor teoretice mult mai necesare în prezent.

Căci să nu uităm: din 1924 Șc. primară are 7 clase nu 4 ca înainte. Și că materiile acestor 3 clase din urmă, cer o cunoaștere, o specializare mai mare, — fiind aproape același material ca în primele 3 clase ale gimnaziului cu deosebire de limbă — și se cere a fi propus tot materialul de același inv. cu aceeași pregătire ca înainte când erau numai 4 clase — pe când la gimnaziu (aproape) aceleași material e propus pe materii de către specialiști. Faptul e, că avem nevoie de o pregătire mai îndelungată în timp și mai bogată în conținut.

Ș'apoi nu e mult decând în Ardeal se făceau 8 ani de șc. norm. Azi se face numai 7 fiind nevoie să se umple cât mai repede golurile prea mari ce erau și s'a căutat înlocuirea grabnică a cantorului cu 4 cl. primare printr'un altul cu o școală mai înaltă făcută însă-ca tot ce se face la rezezeală — într'un mod prea superficial.

Azi însă când am ajuns a complecta aceste goluri — într'un timp relativ destul de scurt — trebuie să mergem mai departe cu pretenziunile, și să ne conformăm cerințelor de azi, având ca exemplu fidel tot apusul. Și prin mijloacele posibile să se dea o cultură și o educație mai superioară celor ce au sarcina de a ridica pe alții.

Inv. — spune dl G. G. Antonescu în lucrarea D-Sale: „Educație și cultură“ — care ar urma asemenea cursuri sistematic organizate, ar fi agenții, de care s'ar servi reprezentanții culturii superioare spre a răspândi lumina științei și căldura idealismului lor, în cele mai întunecate colțuri ale României Mari!“

Păcat însă că cei ce întocmesc programa acestor cursuri de perfecționare nu cer colaborarea acestor oameni de seamă.

Sunt multe și complexe problemele ce se reazimă pe umerii noștri, înafară de datoria în clasă.

Și cu drept cuvânt putem afirma că îndreptările economice, culturale etc. ce se îndreaptă spre marea masă a populației, este depusă de agenții voiajori ai culturii, tot pe umerii noștri și ai preoților din sate.

Nimic așa zicând nu pătrunde spre binele și ridicarea satului fără ca noi să nu ne punem partea cuvenită.

Nu vreau să creadă nime că prin aceasta ne plângem de prea multă muncă ce ni se încredințează, ci vreau, să arăt tocmai că e o mândrie pentru noi când vedem că putem contribui, cu mult mai mult dacă am dispune de o pregătire superioară!

Căci câte vreme învățătorii vor fi la nivelul cultural de azi, nu prea mult se poate aștepta.

Deci e datoria conducătorilor a se interesa de ridicarea nivelului nostru, iar noi la rându-ne de a maselor satești, în mijlocul cărora și pentru care ne sacrificăm întreaga viață psihică și fizică!

Vasile F. Călugăru.

CRONICĂ

Lege pentru modificarea art. 224 din Legea învățământului primar referitor la încadrarea membrilor corpului didactic primar din teritoriile a. ipite. — *Art. unic. Art. 224 din Legea învățământului primar din 1924 să modifice precum urmează: „Încadrările membriilor corpului didactic primar din teritoriile unite, făcută prin dispozițiunile Ministeriale Nrul. 112.289 și 118.283 din 1921, înaintările obținute până la 1 Sept. 1924 pe baza de examen, conform Legii învățământului primar din Vechiul Regat, precum și verificările făcute în baza art. 224 din Legea învățământului primar din 1924 se confirmă ca legale. Toți învățătorii, învățătoarele și conducătoarele de grădini de copii din teritoriile unite, numiți sub regimul legilor, cari au guvernat aceleași provincii până la Unire, fie că funcționează în teritoriile unite, fie în V. Regat, neîncadrați încă, se vor încadra după punerea în aplicare a legii de față precum urmează. Dacă la 1 Sept. 1924 aveau trei ani de serviciu, sau erau absolvenți ai școalelor normale cu 8 clase, aparținând seria 1922 și 1923 ca definitivii. Acei cari aveau șeasă ani de serviciu împliniți, înaintați de grad. II; iar învățătorii cu 12 ani împliniți ca înv. de grad. I.*

Toți acei încadrați după această lege, se consideră încadrați pe ziua de 1 Sept. 1924 și intră pe aceeași dată sub regimul legii organice a învățământului primar din 1924.

Normaliștii absolvenți din 1914 și anii următori, cari au fost mobilizați, vor fi încadrați socotindu-li-se timpul pentru încadrare, gradație și pensune pe ziua dela data când aveau dreptul a fi numiți în învățământ. Toate drepturile materiale ce decurg din aceste încadrări, intră în vigoare dela 1 Ianuarie 1930“.

*

Dela asociația generală a învățătorilor din România.

In zilele de 6 și 7 Decembrie, s'a ținut în București adunarea generală extraordinară a delegaților tuturor asociațiilor învățăto-rești din țară pentru a se constitui Asociația Unitară.

S'a votat Statutul unic — care se va publica în primul număr al Revistei Generale — și apoi s'a ales următorul comitet:

Președinte: D. V. Țoni; vicepreședinte: Traian Șuteu (Ardeal) și Leon Mrejeriu; secretar general și casier: V. P. Dumitrescu; membri: Mihai Vasiliu, Petre Pucceanu, Ilie Dobrianu, Gh. Popescu, G. Adam, G. Aldescu, I. Bobei și Dobre Stanciu, din România veche, Gav. Almășian, Virgil Pop, Gav. Bochiș și I. Bărbulescu din Ardeal, Iosif Nica, T. Iacobescu, P. Bețianu și P. Sfecla din Basarabia, P. Râmneanțu, Pavel Jumanca și P. Savi din Banat, N. Simionovici și Eugen Vărzariu din Bucovina.

Delegația permanentă: președintele D. V. Țoni și d-nii Traian Șuteu, M. Vasiliu, I. Nica, V. P. Dumitrescu.

Cenzori: G. Neșțianu, Gr. Trelea și I. Coman. Cenzori sup-

leanți: V. Tomegea, N. Grozea și Sever Antofiloiu.

*

Comisia de studii a Asociației Generale a ținut ședință în ziua de 4 Decembrie.

Chestiunea la ordinea zilei a fost: Comitetele Școlare.

După o discuțiune la care au participat d-na Maria Beiu Palade și d-nii Ap. Culea, D. V. Toni, C. Stan, N. Simionovici, P. Petrescu și At. Necula s'a hotărât alcătuirea unui chestionar care se va trimite de urgență tuturor secțiunilor Asociației. urmând ca numai după ce vor primi răspunsurile la acest chestionar să se întocmească referatul ce se va prezenta Ministerului Instrucțiunilor Publice.

Viitoarea ședință se va ține în ziua de 20 Decembrie la sediul Asociației (Str. Latină No. 10), la ordinea zilei fiind: Recrutarea personalului de control.

*

Ministerul de Domenii a cedat Asociației Generale a Invățătorilor din România la Techirghiol un loc în întindere de 5000 m. p. cu prețul de 5 lei m. p. pentru a se construi pe el un sanatoriu.

*

Banca Invățătorilor din Cluj a donat suma de 20.000 lei, pentru Revista Asociației Generale, ce va apare în primele zile ale lunii Ianuarie 1930.

*

Delegații corpului didactic la primul ministru. D-l Iuliu Maniu, președintele consiliului, a primit ieri dimineață o delegație a profesorilor, formată din d-nii: Hurmuzescu, Forțu și D. V. Toni.

Delegația a expus primului-ministru doleanțele Corpului didactic, privitoare la salarizare.

În urma acestei audiențe, delegații corpului didactic au dat următorul

COMUNICAT

Potrivit mandatului congresului, ne-am prezentat în audiență d-lui prim-ministru m. astăzi, la ora 11 a.

Domnia-Sa ascultând expunerea noastră asupra situației cu totul alarmantă a Corpului didactic, și luând cunoștință și de moțiunea congresului, ne-a făcut următoarele declarațiuni:

1. Guvernul recunoaște situația și nedreaptă și ilegală în care se găsește profesoria țării.

Și tocmai de aceea cu toată greutatea financiară a momentului, li se dă acum o primă sumă de o sută șase milioane ca un început de satisfacție.

2. Cele dintâi surplusuri la venituri realizate în chiar primele luni ale acestui an, se vor da membrilor Corpului didactic înainte oricăror altor nevoi.

În continuarea mandatului nostru ne vom prezenta și d-lor președinți ai Corpurilor legiuitoare, după care vom chema comitetele celor trei Asociații de învățământ, pentru a decide.

Dragomir Hurmuzescu, Grig. Forțu, D. V. Toni.

Delegații corpului didactic la președinții Corpurilor legiuitoare. Delegația aleasă de congres ne trimite următoarele :

„În continuarea mandatului nostru, după audiența dela primul ministru, ale cărui declarațiuni au fost arătate prin primul nostru comunicat, — ne-am prezentat astăzi 11 Decembrie domnilor președinți ai Corpurilor legiuitoare.

Am înmănuat Domniilor lor moțiunea congresului, le-am expus situația gravă și fără de egal a corpului didactic și, față de insuficiența sumei acordate, le-am cerut să intervie cu toată autoritatea ce au pe lângă membrii parlamentului pentru ca prin buget să se realizeze reintrarea în lege și pentru profesorie.

Ambii președinți ne-au declarat că sunt încredințați de dreptatea și legalitatea cauzei noastre și ne-au asigurat că vor interveni în sprijinul ei.

Astăzi 13 Decembrie c. ora 6 seara, toți colegii noștri parlamentari sunt convocați la sediul Cercului profesorilor secundari din București, pentru a examina împreună stadiul actual al luptei noastre și a ne face cunoscute mijloacele prin cari înțeleg să obțină în Parlament dreptatea colegilor lor.

Colegii noștri de pretutindeni să aștepte la posturile lor rezultatele ultimelor noastre demersuri ca și ultimele noastre hotărâri.

(ss) *Dragomir Hurmuzescu, Grigorie Forțu, D. V. Toni.*

Consfătuirea dela Asociația profesorilor secundari.

Vineri la ora 6 jum., s'au întrunit la sediul Asociației profesorilor secundari. membrii delegați, ai celor 3 comitete ale asociației de toate categoriile, împreună cu un numeros grup de profesori parlamentari.

S'a discutat în jurul situației create prin acordarea de către guvern a celor 106 milioane lei.

Discuțiile au durat până la ora 9 jum., seara, când s'a dat următorul comunicat :

1. Se constată că suma acordată de guvern este cu totul insuficientă pentru a constitui cel puțin un început serios de intrare în legalitate ;

2. Grupul parlamentar își ia angajamentul de a face toate demersurile pe lângă guvern și comisia bugetară pentru realizarea integrală a acestor prime îndreptățiri :

3. Următoarea consfătuire va avea loc Luni ora 6 seara în acelaș local.

(ss) *Dragomir Hurmuzescu, Gr. Forțu, D. V. Toni.*

Consfătuirea dela Cameră a parlamentarilor profesori. Miercuri după amiază s'a ținut la Cameră consfătuirea parlamentarilor profesori, în scopul de a se găsi mijloacele pentru îmbunătățirea situației materiale a membrilor Corpului didactic.

La consfătuire au participat d-nii Costăchescu, Mihalache, Petrovici. Baneiu directorul contabilității din Ministerul Instrucțiunii, și deputații membri ai corpului didactic.

Au luat cuvântul mai mulți deputați majoritari cari au stărut asupra măsurilor energice de amputare a bugetului, ca fiind singurele posibilități de a satisface nevoile urgente ale Corpului didactic.

D, V. V. Hanes a arătat că după o sumară cercetare a bugetului ministerului instrucțiunii, a constatat că se poate realiza prin economii la diverse capitole, o sumă de 40 milioane.

D-sa a stărut deasemenea asupra creerii așa zisei direcțiuni a propagandei culturale din ministerul muncii și sănătății cu un buget de 150 milioane.

Sunt capitole fără nici o justificare serioasă, care cuprind cheltuieli inutile, și fără de vreun rezultat pentru țară, decât întreținerea unei birocrații parazite, menite a îmbogăți diverși profitori.

Numai dela această direcțiune s'ar putea realiza suma de 60—70 milioane.

Alți vorbitori au stărut asupra necesității urgente de a se suprima unele școli secundare absolut inutile, precum și asupra reducerii armatei de pedagogi, secretari dela școli, cari îngreuează fără nici un folos, bugetul Ministerului instrucțiunii.

Au fost și păreri extreme cari cereau desființarea învățământului complimentar și aceasta tot pentru motive de economie.

D. Cezar Spineanu a rostit chiar acuzația gravă că sunt capitole cari ascund diurne și misii de deplasare, sub o formă deghizată.

Preciziunile d-lui Ministru Costăchescu.

La urmă a vorbit d. Costăchescu ministrul instrucțiunii, care a precizat că nu presiunea exercitată asupra guvernului de către corpul didactic, a determinat căutarea soluțiilor pentru intrarea în lege, ci spiritul de dreptate care animă guvernul.

Pentru acest motiv dezaprobă eșirile violente ale unora dintre oratorii dela congresul didactic.

Trecând la propunerile diverse ce s'au făcut, d. ministru Costăchescu afirmă că a comprimat la maximum bugetul ministerului, și nici o suprimare nu se poate face fără a avea efecte dezastruoase asupra învățământului.

Ceeace se poate face — spune d-sa — este să se suprimă școlile secundare găsite ca inutile. Să se suprimă școli în nici un caz numai posturi, iar suprimarea să se facă după studii prealabile a nănușite, asupra necesității școlilor.

În ceea ce privește propunerea de a se acorda câte 500 lei învățătorilor fără gradații, găsește că o asemenea decizie ar nemulțumi pe cel din gradele imediat superioare.

Discuțiunea a rămas în continuare pentru astăzi la orele 5 d. a., când se vor lua hotărâri.

Tendința este de a se găsi cel puțin 40 milioane care să se acorde numai învățătorilor, în afară de suma de 106 milioane alocată de guvern.

*

Corpul didactic va primi noul sporuri. Joi după-amiază subcomisiunea bugetară a Ministerului de instrucție s'a întrunit din nou la Cameră pentru a găsi în cadrul bugetului acestui minister reducerile bugetare ce s'ar putea face și care să compenseze noi sporuri ce se vor acorda învățătorilor.

După discuțiuni pro și contra, la care au participat d-nii prof. Andrei, Ralea. V. V. Haneș, dr. Graur și Căpățînu, s'a hotărât ca o delegație compusă din toți profesorii universitari parlamentari să întocmească lista catedrelor conferințelor dela facultăți, cari ar putea fi suprimate, anul acesta, fără să stingherească activitatea universității.

Această listă va fi apoi prezentată parlamentului pentru a se face suprimările necesare pe cale de lege specială. Cluj

D. prof. V. V. Haneș a propus apoi să se comprime unele capitole din bugetul Ministerului de instrucție ca: amenajeri de localuri, subvenții, imprimate etc. pentru ca din economiile realizate astfel să se îmbunătățească salarizarea învățătorilor.

S'ar realiza un fond de 10 milioane lei pentru ameliorarea salarizării învățătorilor.

D-sa a arătat că la aceste capitole bugetare s'au trecut cheltuieli în folosul unor instituții și scopuri culturale pentru ajutarea cărora există direcțiuni speciale la alte ministere sau că ajutorarea lor constituie un lux pentru aceste vremi.

Propunerea dlui prof. V. A. Haneș, fiind îndelung discutată, a fost adoptată, în senzul ca astăzi dimineață membrii subcomisiunii bugetare a ministerului de instrucție să se întrunească, supă propunerea dlui prof. Andrei la Ministerul instrucției pentru ca împreună cu d. ministru Costăchescu să cerceteze care din aceste reduceri se pot face și dacă nu se găsesc și alte capitole bugetare care să poată fi comprimate.

D. prof. Zane a propus apoi ca să se intervină prin d. Ministru de finanțe ca să se facă unele reduceri de cheltuieli și la celelalte departamente în folosul Corpului didactic.

Subcomisiunea bugetară a însărcinat pe președintele ei d. Polizu Micșunești să ia contact cu Ministrul finanțelor în acest sens.

Subcomisiunea bugetară pentru instrucția publică se va întruni din nou astăzi după amiază când, având cunoscute toate rezultatele de mai sus, va soluționa problema ameliorării salarizării învățătorilor.

D. ministru Costăchescu a arătat că această ameliorare se va face pe cale de ajutoare lunare ce vor urma curba salariilor corpului didactic.

*

Hotărârile subcomisiei bugetare. În cursul zilei de ieri, dl ministru Costăchescu a lucrat cu dl V. V. Haneș la revizuirea propunerilor acestuia pentru obținerea de economii în bugetul ministerului.

Pe de altă parte, comisiunea de profesori universitari parlamentari, stabilită Joi, a studiat nouile creațiuni pentru universități, pentru a vedea ce se poate suprima din ele. Lucrările acestea au durat toată dimineața și după amiaza de ieri,

Din această cauză, ședința de aseară a subcomisiunii bugetare a început lucrările abia pe la ora 8.

Ședința a fost prezidată de dl *Polizu Micșunești*.

Prezent dl Costăchescu, mai târziu și dl Madgearu.

Dl Costăchescu, ministrul instrucției: Am examinat propunerile de reduceri cari în total în suma de 58 milioane. Am găsit că unele din ele nu sunt realizabile. Unele le-am admis, deși ele vor aduce o mare îngreunare a învățământului. Am găsit și alte puncte, nerelevante de dvs. unde am făcut economii. (Aplauze).

Astfel am admis suprimarea a 6 milioane dela învățământul complementar. La școlile de adulți am admis o reducere dela 14 milioane la două milioane; suprimarea complexă, cum s'a cerut, n'a fost posibilă.

Din propunerea dlui V. Haneș s'au admis în total reduceri de 41 milioane.

A doua serie de reduceri cerute de dl Haneș, conține suprimarea gradațiilor eventuale, pentru cei ce nu le-au valorificat încă, Am admis. Am mai tăiat 3 milioane din ore suplimentare. În total 5 milioane.

La culte am făcut câteva reduceri, cari dau în total 4 milioane.

În ce privește nouile creațiuni de conferențieri, am putut tăia o mică parte, deoarece mulți conferențieri sunt și șefi de lucrări și nu făceam nici o economie, dacă suprimam conferințele. La București din 11 conferințe am lăsat 6.

Rog să nu mai insistați pentru alte reduceri. În orice caz am tăiat astfel, încât abea știu cum voi putea eși la capăt. Mai departe nu se poate merge.

Pentru împărțirea sumei, propun să dăm 50 milioane învățătorilor, în primul rând celor fără gradații. Învățătorii cu lefurile cele mai mici vor avea 200—300 lei mai mult, alții vor avea cu 150, alții cu 100 lei mai mult. Direcția contabilității va face calculele zilele acestea.

Restul de 6 milioane să le dăm astfel: pentru ameliorarea situației „cursiștilor” din Ardeal 3 milioane cu care se repară jumătate din nedreptatea ce li se face.

Restul de 3 milioane pentru repararea unor mici nedreptăți,

erori, etc. Trecute într'un amendament special.

D. V. V. Haneș. De oare ce eu am propus amendamentul și am găsit atâta bunăvoință la d. ministru, să-mi dați voie să-i mulțumim pentru sprijinul dat. Să trecem acum la lupta în comisie plenară, pentru a obține și acolo fonduri.

D. Polizu-Micșunesti. Face raportul asupra demersului la d. ministru de finanțe. D. Madgearu a spus că din împrumut nu poate da pentru salarii deoarece se opune planul de stabilizare. Am arătat că nu-i vorba de salarii, ci de o datorie, deoarece profesorilor li s'au făcut o nedreptate. N'am reușit.

Am cerut impozit cultural. A răspuns că-i anticonstituțional.

Am cerut comprimarea bugetelor altor ministere, pentru a se obține o sumă pentru învățători. Mi-a răspuns că nu se mai pot face alte comprimări. Apoi, mai sunt și alte cereri, tot atât de importante. Propun deci să ne mulțumim cu ce am obținut dela d. ministru al instrucției.

Cred că comisiunea a lucrat cu râvnă și a dat rezultate bune.

106 milioane de la diferite ministere, din cari se va da un punct de gradație la toți profesorii de toate gradele.

50 milioane din reducerile de la alte capitole din bugetul ministerului de instrucție pentru ajutoare învățătorilor cu lefurile cele mai mici.

3 milioane din aceeași sursă pentru profesorii cursiști din Ardeal.

3 milioane din aceeași sursă pentru diferite alte nevoi mai mici ale învățământului.

Cum se vede, lupta dată până acum n'a fost fără folos pentru corpul didactic.

*

La Ministerul Instrucțiunii s'au strâns toate datele statistice cu privire la situația învățământul primar din întreaga țară.

E vorba numai despre învățământul primar al statului în cursul anului școlar trecut.

În vechiul regat au fost înscriși în școlile rurale 789.036 elevi din cari au promovat 487.718, iar în școlile urbane s'au înscris 112.211, dintre cari au promovat 82.113 elevi.

În Transilvania au fost înscriși 347.821 elevi în școlile rurale, dintre cari au promovat 232.451 elevi, iar în cele urbane din 36.977 elevi înscriși au promovat 27.037.

În Basarabia au fost înscriși în învățământul primar rural 259.441 elevi și au promovat numai 119.400, iar în învățământul urban s'au înscris 36.733 din cari au promovat 14.880.

În Bucovina au fost înscriși 78.451 elevi, în învățământul rural din cari au promovat 54.086, iar în cel urban din 16.216 elevi, au promovat 10.786.

În total în întreaga țară, am avut 1.474.719 elevi înscriși în învățământul primar rural și 202.137 în cel urban.

Au promovat 893.655 elevi din învățământul rural și 134.816 din cel urban.

În vechiul regat au funcționat anul trecut 16.951 învățători la sate și 3019 institutori la orașe.

În Transilvania au funcționat 7342 învățători și 968 institutori.

În Bucovina 1956 învățători și 562 institutori.

În Basarabia 5680 învățători și 860 institutori.

În total au funcționat 31.929 învățători rurali și 5409 institutori, adică în total, în toată țara a funcționat anul trecut un număr de 37.338 de membri ai corpului didactic primar.

În vechiul regat au funcționat 625 localuri de școală la orașe și 7058 la sate.

În Transilvania 160 școli urbane și 3826 rurale.

În Basarabia 188 urbane și 1919 rurale.

În Bucovina 65 urbane și 477 rurale.

În total deci au fost în stare de funcțiune 14.318 școli primare, dintre cari 13.280 rurale și 1038 urbane.

*

Ravagiile alcoolizmului. Câteva date ne pot lămuri definitiv asupra acestui rău. După statistica anului 1928 avem în țară 245 fabrici de spirt, cari au dat celor peste 58.000 de cârciumi, alcool în valoare de aproape *patru miliarde Lei*. Și dacă aceste cifre pot să impresioneze, apoi este direct înspăimântător, că în anul 1926 — și datele sunt absolut exacte — s'a cheltuit pentru beuturi nu mai puțin *decât 16 miliarde Lei*, ceea ce înseamnă 40 la sută din bugetul țării și 50 la sută din exportul pe care îl face. Astfel apoi nu e mirare, dacă statistica de pe alte terenuri ne spune, că dintre tinerii chemați la recrutare, aproape un sfert sunt răspinși din cauza urmărilor alcoolismului, și că dintre bolnavii internați în spitale mai mult decât 40 la sută au ajuns acolo pentru boale provenite din abuzul cu beuturile spirituoase. Peste jumătate din cei alcoolici devin tuberculoși și astfel se înțelege foarte ușor, că 30% dintre cei atacați de această boală sunt recrutați dintre cei ce au îndrăgit alcoolul. Aproape 50 la sută dintre copiii alcoolizatorilor mor în pruncie, iar dintre cei rămași vreo 4 $\frac{1}{2}$ la sută sunt epileptici, ori idioti.

În fața acestor date, este în adevăr o datorie elementară a tuturor să nu stăm cu mâinile în sân, ci să lucrăm din răzputeri pentru ca răul să poată fi stavilit. Cercurile culturale sunt cel mai bun prilej de a contribui și învățătorimea la stavilirea acestui mare pericol național.

*

Școala Regelui Mihai. Educația Regelui Mihai începe să preocupe tot mai mult pe cei însărcinați cu aceasta și într'un fel țara întreagă. Regele Mihai e copil și ca atare are toate drepturile și datoriile copilăriei, trebuie să le aibe pentru a ajunge ca om matur întreg. Pe de altă parte El e rege. Zilnic o vede, îi se arate toată ziua că el nu e la fel, ca alții, că e centrul preocupărilor tuturor. E lesne de înțeles conflictul care trebuie înlăturat în educația Regelui Mihai. În ultimii doi numeri ai revistei „Cân-

direa", d. Vasile Băncilă se preocupa într'un articol de problema aceasta. În general dsa găsește că sunt două posibilități: o școală de tip cu totul nou, sau o foarte bună școală de tip obișnuit.

O școală de tip absolut nou, concepută ca un mic parlament, în care Regele să cunoască întreaga țară. A fost concepută școala aceasta așa, ca să se ia din toate straturile sociale și din toate națiunile țării copiii, cari să învețe împreună cu Regele Mihai.

D. Băncilă critică această părere, spunând că aplicată, va da rezultate absolut contrare la ceace se urmărește. În numele pedagogiei mai ales condamnă sistemul. Copiii s'ar desnaționaliza repede, cei cari ar întârzia ar putea fi obiect de răs. Dar cine garantează că micii copilași sunt exemplare reprezentative ale națiunii sau profesiunii părinților? Și cu ce drept s'ar face desnaționalizarea lor. O astfel de școală apoi, e cea mai proprie pentru cosmopolitism și ateism. D. Băncilă e pentru tipul de școală obișnuit, „o școală cu varietate socială, dar nu varietate etnică și religioasă. La o astfel de școală să meargă micul rege Mihai, în fiecare zi, pe jos, purtându-și singur cărțile și temele făcute, având doar un însoțitor. Regele merge la școală cu copiii poporului Lui: nu e vorba de măgulirea țării, dar țara va fi liniștită știind mereu aceasta... Și în afară de beneficiile educative ale școlii ca atare, în acest omagiu zilnic și practic al micului rege va fi izvorul devoțiunii calme și hotărâte, pe care va trebui să o simtă mai târziu pentru neamul și misiunea Lui“.

*

Modificarea legii pensiilor. În legătură cu proiectul de legiferare a guvernului relativ la modificarea legii pensiilor din 1925, dl P. Iacob în articolul D-Sale „Observațiuni la modificarea legii pensiilor“ din „Revista administrativă“ Nr. 9 din 15 Mai 1929 menționează, că actuala lege în vigoare, în mare parte este satisfăcătoare și dacă s'au ivit multe neajunsuri în urma aplicării, se datorește interpretării legii, de multe ori cu reacredință sau rea voință.

Apoi formulează, după cum urmează, dispozițiunile legii ce găsește, că este necesar să fie modificate:

1. „Drepturile la pensie ale funcționarilor ieșiți din serviciu înainte de a îndeplini limita de vârstă, dacă devin după această eșire incapabili de muncă;

2. Socrătirea în anii de serviciu a anilor serviți de pensionarii reactivați la trecerea lor din nou la pensiune și stabilirea din nou a pensiei;

3. Calcularea dublă a anilor petrecuți în serviciul militar efectiv și a funcționarilor din provinciile alipite, cari înainte de tratatele de pace n'au avut prilejul a servi în armata română, după pace însă, în calitate de cetățeni români, au intrat în cadrele acestei armate în orice calitate (ofițeri de rezervă sau rezerviști de trupă);

4. Calcularea pensiei la ultima leafă de bază și nu la media

salariilor de pe cei trei ani din urmă și calcularea în această bază și a indemnizației de chirie.”

Prin aceste modificări s'ar îndrepta multe neajunsuri simțite în special de funcționarii pensionari din teritoriile alipite și astfel având asigurată o existență convenabilă după ieșirea în pensie, în timpul activității în funcția ce îndeplinește, ar fi indemnizat la îndeplinirea serviciului în mod desinteresat și demn spre binele țării și a populației.

La comentariile de mai sus, ținem să mai adăugăm, că prin modificarea preconizată în punctul 1. s'ar atinge un scop spre care tind conducătorii Țării adică, reducerea marelui număr de funcționari și anume: foarte mulți funcționari, înainte de a îndeplini limita de vârstă, dacă ar avea asigurată dreptul la pensie, ar ieși din activitate, iar posturile devenite vacante să nu mai fie completate cu noi angajări, ci cu funcționari deja în activitate și astfel s'ar descărca bugetul Statului de o mare parte din cheltuieli, fiind posibilă și o îmbunătățire a salarizării.

Apoi s'ar mai putea introduce în lege, dispoziția care există în multe țări cu civilizație înaintată, de a se legifera calcularea dublă la timpul pentru pensie a anumitor ani, în cari au loc importante acte istorice, de ex, anul încoronării, împlinirea a 10 ani de la unire etc. Aceasta ca o recunoștință bine venită din partea Statului, slujbașilor săi.

De noi sarcini în contul bugetului Statului, rezultând din acest gest de recunoștință, nu poate fi vorba, întrucât funcționarii contribuie cu colizația corespunzătoare, din care s'ar acoperi acest plus de cheltuieli.

*

† **Ioan Iscu.** Atunci când noi abea începusem munca noului an școlar, unul dintre tovarășii noștrii I. Iscu ne părăsește. Moartea — acest dușman neîmpăcat al dascălului român — îl scoate din mijlocul pretinilor săi dragi, îl zmulge din sinul familiei sale scumpe, față de care mai avea multe și mari îndatoriri de împlinit.

Născut la 1883 în *Târgul Moinești* (jud. Bacău), a fost diplomant al Școlii normale din *Bârlad*. În învățământ a intrat în 1904 fiind numit în *Valea-mare* (jud. Bacău) sat de ciangăi. În 1916 e mobilizat ca ofițer de rezervă. Ia parte în luptele pentru ocuparea Transilvaniei. Cu acest prilej cade de prizonier în mâinile Nemților. Intors din captivitate, odată cu lărgirea granițelor trece Carpații, pentruca mânat de dragostea de frate să conlucreze la luminarea micilor copilași din circumscripția a patra a *Clujului*. 10 ani a stat în slujba Școlii primare de stat Nr. 2, îndeplinind în vremea din urmă și funcțiunea de director școlar.

În timpul cât a funcționat în orașul nostru l'a ajuns grele lovituri familiare, perzându-și două odrasle mult promițătoare. N'a șovăit însă și cu răbdarea de adevărat stoic s'a resignat concentrându-și întreaga sa atențiune asupra celorlalți 2 fii ai săi, pe cari voia să-i facă folositori membrii ai societății omenești.

Destinul omenească să poruncit însă astfel. Moartea nemiloasă ia curmat firul vieții în plină floare a bărbăției, atunci când putea să aducă încă mari foloase școalei române.

Sufletului său îi cerem odihnă ușoară, iar familiei sale îi trimitem condolențele noastre sincere.

Cărți, reviste.

„**Viata și ideile lui Simion Bărnuțiu**” — de G. Bogdan-Duică, *Cultura Națională, București. Pag. 244. Prețul Lei 65.* În legătură cu praznicul unirii, era vorba să se pună la cale ridicarea în Iași a unui monument lui *Simion Bărnuțiu*. Presupunem că ideea un e abandonată. chiar strămtându-se cadrul în care se pornise sărbătorile celor 10 ani dela unire. De aceea, credem potrivit, ca în legătura cu acest mare eveniment, să ne ocupăm și noi cu viața zbuciumată a acest mare bărbat, care la 1848 a fost promotorul și îndrumătorul întregii mișcări revoluționare din Ardeal. Dăm deci un scurt rezumat așa precum o desfășură eminentul nostru critic literar *Di Gh. Bogdan-Duica* în opera de mai sus, scoasă sub auspiciile Academiei române.

Simion Bărnuțiu s'a născut în 21 iulie (2 Aug.) 1808 în Bocșa română (jud. Salaj), din părinții Ioan Bărnuțiu cantor-învățător și Ana Oros fată de preot. Școala primară o începe acasă, pentru ca să o sfârșească în 1820 la Șimleu. De aici trece la Carei în liceul piarist, pe care după sistemul de atunci îl termină la 1825. Dela Carei, pleacă la Blaj spre a asculta cursul de filozofie care să făcea în aceea vreme în acest mic orașel. În toamna anului 1826 se înscrie la teologie. Și aceasta o dă gata în 1839. În anul școlar următor îl găsim aplicat ca profesor de sintaxă la gimnaziul din Blaj. În 1831 trece la catedra de filozofie, și istorie. În 1834 e făcut notar konzistorial, în care calitate rămâne până la 1839, când să întoarcă din nou la catedra sa de filozofie.

Ajuns în conflict cu episcopul I. Lemenyi, trece la Sibiu și să înscrie la Academia de drept a Sașilor. Aici îl prind evenimentele anului 1848. Fiind deja un bărbat în floarea vieții, dispunând de o adâncă cultură filozofică și frumoase cunoștințe de drept el este dirigiitorul intelectual și politic al marilor evenimente. — Astfel el scrie „*Proclamația*” dela 25 Martie 1848 prin care chema poporul la Blaj pe Duminica Tomei. Aceasta o trimite tinerimei din Blaj, Cluj, Târgul-Murăș, Brașov și Sibiu cu rogarea ca fiecare să o decopieze și să o trimită la ai săi în comunele de pe unde sunt. De aici învățătorii și preoții luând cunoștință de ea să o trimită celor din satele vecine. — În ziua numită el încă merge la Blaj și tine poporului o vorbire frumoasă după care poporul să înprăstie pentruca din nou se vie la sfatul lui *S. Bărnuțiu* pe 3 15 Maiu 1848, — pentru reușita căreia să fac cu

ajutorul teologilor cele mai mari pregătiri. Adunarea și reușește peste așteptare. — Cu acel prilej, S. Bărnăuțiu rostește acel celebru discurs, care l'a făcut nemuritor în istoria frământărilor de desrobire a Românilor din Ardeal. Din această magistrală cuvântare s'au desprins tot atunci cele 16 puncte cardinale, cari au pus bază programului politic pentru realizarea cărora să stăruie și astăzi.

Prologul revoluției din 1848 îl pornesc locuitorii comunei Mihălț ocupând dela un grof ungar o oare care livadă ce ar fi fost a comunei.

Indrăsneala Mihălțenilor e plătită cu sânge. Mai bine de 21 înși sunt uciși și răniți. Dar aceste ucideri au agitat și mai tare mulțimile satelor, cari au provocat adunările dela Orbat, Năsud și cea dela Blaj (a treia). În cea din urmă să alege și un Comitet de apărare având pe S. Bărnăuțiu cu președinte. Poporul zicea *Guvernul românesc*.

Datoria acestuia era recutarea Românilor dela 18—38 ani și desarmarea Ungurilor. Lucrul însă un era tocmai ușor. De aceia Generalul Bem cu cetele sale are vreme să ocupe Sibiul și S. Bărnăuțiu ca să-și scape capul a trebuit să se refugieze în Țară.

În Iulie 1849 S. Bărnăuțiu e la Viena cu petiția Românilor. Rezultat însă nimic. Întors la Sibiu, în Noemvrie, face al doilea drum la Viena unde ajunge în 2 Decemvrie. Din cauza greutăților întâmpinate pe drum, ca frig și oboseală să 'nbolnăvește. Se duce deci în un sanator din Drezda. În 21 Febr. 1850 să întoarcă iar la Viena dar tot bolnav. Timpul îl folosește pentru completarea studiilor începute la Sibiu dar întrerupte din cauza revoluției. La facultatea de drept din Viena face 3 semestre. În 11 Oct. 1852 pleacă în Italia și la Universitatea din Pavia își ea la sfârșitul anului 1853 toate examenele, iar până în 5 Iunie 1854 își face toate rigoroasele pentruca în 6 Iunie să fie promovat de *Doctor*.

După promovare S. Bărnăuțiu nu mai vine în Ardeal, ci la îndemnul lui Tr. Laurian trece în Iași capitala Moldovei. Aici primi modestul post de profesor de liceu, pentruca în 1856 să treacă la Facultățile de litere și drept unde a predat dreptul și filozofia.

Simion Bărnăuțiu fiind omul datoriei a muncit fără preget, culegând și completându-și cursurile din autori străini ca: *Savigny*, *Rotteck*, *Crug* ș. a. — Dela el ne-a rămas și o „*Psicologie empirică și Logică*“ — ca și o „*Pedagogie*“. Dl *G. Bogdan-Duică* dovedește că autorul nu a fost prea original în tratarea acestor două discipline. Prima ar fi lucrată după cartea lui *Dr. Jos. Becher* a doua după *A. H. Niemeyers*. La tot cazul că pentru anii 1870 și 1871 când s'au scris, ca și pentru literatura noastră pedagogică sunt primele de această natură. — Merită să li se deie altă atențiune, pentru a i se da și lui *Simion Bărnăuțiu* locul cuvenit în istoria pedagogiei românești.

Construcția debilă și viața zbuciumată îl aduse ca la 1863 să se simtă rău de tot. Dorindu-se acasă în Sălajul său iubit îl și aduce nepotul său Ioan Maniu. Pe drum însă își dă sufletul

Revista apare sub conducerea unui Comitet de redacție

REDACTOR:
ANDREI PORA

SECRETAR DE REDACȚIE:
GAVRIL ALMAȘIANU

Abonamentul anual . . . 200 Lei Apa e lunar
Un număr . . . 20 " cu excepția lunilor de vacanță

REDAȚIONALE :

Manuscrisele și schimbul se vor trimite pe adresa : „**Casa Invățătorilor**” — **Cluj**

Manuscrisele nepublicabile nu se înapoiază.

Autorii, cari voiesc să li se anunțe apariția publicațiilor, sunt rugați a trimite câte un exemplar.

On. abonați sunt rugați a ne comunica adresa exactă.

Abonamentul începe dela No. I al fiecărui
~~~~~ an, și se plătește înainte. ~~~~~